ΓΛΩΣΣΑ

Ε’ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Διαδραστικό Βοήθημα

Θεωρία - VideoΜαθήματα - Ασκήσεις

lisari.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 - 0 φίλος μας το περιβάλλον

ΕΝΟΤΗΤΑ 2 - Η ζωή στην πόλη

ΕΝΟΤΗΤΑ 4 - Τα ζώα που ζουν κοντά μας

ΕΝΟΤΗΤΑ 6 - Οι φίλοι μας, οι φίλες μας

ΕΝΟΤΗΤΑ 7 - Μουσική

ΕΝΟΤΗΤΑ 9 - Βιβλία - βιβλιοθήκες.

ΕΝΟΤΗΤΑ 10 - Μυστήρια - επιστημονική φαντασία

ΕΝΟΤΗΤΑ 11 - Παιχνίδια

ΕΝΟΤΗΤΑ 13 - Κατασκευές

ΕΝΟΤΗΤΑ 15 - Τηλεόραση

ΕΝΟΤΗΤΑ 16 - Αθλήματα - σπορ

ΕΝΟΤΗΤΑ 17 - Ταξίδια στο διάστημα

1

1

Οι χρόνοι του ρήματος: Ενεργητική φωνή

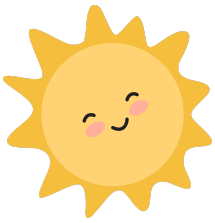
Η οριστική

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι **χρόνοι του ρήματος** μας δείχνουν αν μια πράξη έγινε στο **παρελθόν** (παρελθοντικοί χρόνοι), στο **παρόν** (παροντικοί χρόνοι) ή στο **μέλλον** (μελλοντικοί χρόνοι).

Παρελθόν	**Παρατατικός:**	Τι γινόταν.	π.χ. έγραφα.
	Αόριστος:	Τι έγινε.	π.χ. έγραψα.
	Υπερσυντέλικος:	Τι είχε γίνει.	π.χ. είχα γράψει.
Παρόν	**Ενεστώτας:**	Τι γίνεται.	π.χ. γράφω.
	Παρακείμενος:	Τι έχει γίνει.	π.χ. έχω γράψει.
Μέλλον	**Εξακολουθητικός Μέλλοντας:**	Τι θα γίνεται.	π.χ. θα γράφω.
	Στιγμιαίος Μέλλοντας:	Τι θα γίνει.	π.χ. θα γράψω.
	Συντελεσμένος Μέλλοντας:	Τι θα έχει γίνει.	π.χ. θα έχω γράψει.

Οι χρόνοι διακρίνονται ανάλογα με τη χρονική βαθμίδα που δηλώνουν.

Έτσι, οι χρόνοι μπορεί να είναι:

1. Παρελθοντικοί (αναφέρονται στο παρελθόν)

Ο **παρατατικός** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία πράξη έγινε στο παρελθόν και **είχε διάρκεια**. Δηλαδή, στο **εχθές, συνέχεια** ή σε **επανάληψη.**

Ο **παρατατικός** έχει το ίδιο θέμα με τον **ενεστώτα** (π.χ. ζωγραφίζω → ζωγράφιζα // π.χ. βάφομαι → βαφόμουν). Στο α΄ ενικό πρόσωπο της **ενεργητικής φωνής** έχει κατάληξη **-α**, ενώ της **παθητικής φωνής** έχει κατάληξη **-ομουν.**

π.χ. Η Κατερίνα κοιμόταν μέχρι το μεσημέρι.

π.χ. Η Νίκη ετοιμαζόταν όλο το απόγευμα για το πάρτι.

Ο αόριστος είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία πράξη έγινε στο παρελθόν και **δεν είχε διάρκεια**. Δηλαδή, στο **εχθές** και **για μία φορά**.

Στην **ενεργητική φωνή**, το χαρακτηριστικό σύμφωνο του αορίστου είναι το -σ- (π.χ. ζωγράφισα), ενώ στην **παθητική φωνή**, πιο συνηθισμένο είναι το -θ (π.χ. λύθηκα).

π.χ. Η ταινία κυκλοφόρησε εχθές στους κινηματογράφους.

π.χ. Το Σάββατο πήγα στο παγοδρόμιο με τους γονείς μου.

Ο **υπερσυντέλικος** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία **πράξη** έγινε στο **παρελθόν** και **ολοκληρώθηκε** τότε.

Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι **(ενεργητική φωνή)** ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι **(παθητική φωνή).** Για να σχηματίσουμε τον υπερσυντέλικο χρησιμοποιούμε το **βοηθητικό ρήμα «έχω»** στον παρατατικό.

π.χ. Είχα διαβάσει πολύ καλά για το τεστ.

π.χ. Πέρσι, είχαμε γραφτεί στην ομάδα βόλεϊ του δήμου.

2. Παροντικοί (αναφέρονται στο παρόν).

Ο **ενεστώτας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία πράξη γίνεται στο **παρόν** και, συγκεκριμένα, **τώρα**.

Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι **(ενεργητική φωνή)** ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι **(παθητική φωνή).** Για το α' ενικό πρόσωπο («εγώ»), στην **ενεργητική φωνή** η κατάληξη είναι **-ω** και στην **παθητική φωνή**, η κατάληξη είναι **-μαι.**

π.χ. Η Μαρία διαβάζει για τις εξετάσεις.

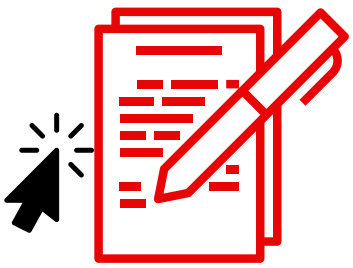
π.χ. Ο Γιώργος παίζει με τους φίλους του.

Ο **παρακείμενος** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία **πράξη** έγινε στο **παρελθόν** και τα **αποτελέσματά** της είναι φανερά στο **παρόν**.

Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι **(ενεργητική φωνή)** ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι **(παθητική φωνή).** Για να σχηματίσουμε τον παρακείμενο χρησιμοποιούμε το **βοηθητικό ρήμα «έχω»** στον ενεστώτα.

π.χ. Έχω διαβάσει πολύ καλά για το σημερινό τεστ.

π.χ. Τον τελευταίο καιρό, έχω ζωγραφίσει πολλούς πίνακες.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

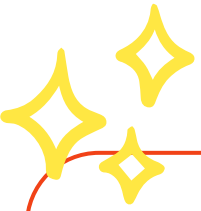
3. Μελλοντικοί (αναφέρονται στο μέλλον).

Ο **εξακολουθητικός μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μια πράξη θα γίνει στο **μέλλον**, αλλά θα έχει διάρκεια. Δηλαδή, θα συμβαίνει **συνέχεια ή επαναλαμβανόμενα.**

Για να τον σχηματίσουμε, χρησιμοποιούμε τη λέξη **«θα»** και το ρήμα στον **ενεστώτα**.

π.χ. Το καλοκαίρι θα πηγαίνουμε διακοπές στο χωριό.

π.χ. Η Νεφέλη θα διαβάζει μέχρι τις τελικές εξετάσεις.

Ο **στιγμιαίος ή συνοπτικός μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μια πράξη θα γίνει στο **μέλλον**, αλλά δεν θα έχει διάρκεια. Δηλαδή, θα συμβεί μόνο **μία φορά**.

π.χ. Η Νίκη θα γιορτάσει τα γενέθλιά της το Σάββατο.

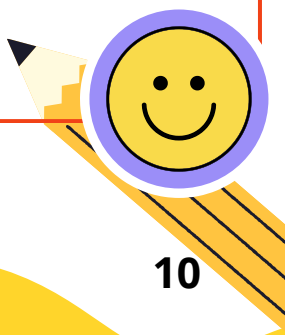
π.χ. Ο Πρόδρομος θα μετακομίσει στα Τρίκαλα.

Ο **συντελεσμένος μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία **πράξη** θα γίνει στο **μέλλον** πριν από κάποια άλλη.

Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι **(ενεργητική φωνή)** ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι **(παθητική φωνή)**. Για να σχηματίσουμε τον συντελεσμένο μέλλοντα χρησιμοποιούμε το **βοηθητικό ρήμα «έχω»** στον μέλλοντα.

π.χ. Θα έχω διαβάσει, πριν γυρίσεις από τη δουλειά.

π.χ. Το φαγητό θα έχει κρυώσει μέχρι να κάνεις μπάνιο.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε -λλω (π.χ. αναβάλλω), στους **χρόνους διαρκείας** διατηρούν το **διπλό -λ-**. Στους **συνοπτικούς χρόνους**, γράφονται **με ένα -λ-**.

π.χ. Παρατατικός: ανέβαλλα & Εξακ. Μέλλοντας: θα αναβάλλω.

Αόριστος: ανέβαλα & Στ. Μέλλοντας: θα αναβάλω.

- Στον **αόριστο:**

→ Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ωνω, έχουν αόριστο σε -ωσα.

π.χ. παγώνω → πάγωσα.

→ Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ιζω, έχουν αόριστο σε -ισα.

π.χ. φροντίζω → φρόντισα.

→ Τα ρήματα που τονίζονται στο -ώ, έχουν αόριστο σε -ησα.

π.χ. τραγουδώ → τραγούδησα.

Πότε γράφω «-με» και «-μαι»: Το **«-με»** χρησιμοποιείται στην **ενεργητική φωνή**, στο α' πληθυντικό πρόσωπο **(«εμείς»)**. Το **«-μαι»** χρησιμοποιείται στην **παθητική φωνή**, στο α' ενικό πρόσωπο (**«εγώ»**).

π.χ. Εμείς γράφουμε διαγώνισμα.

π.χ. Εγώ γράφομαι στο σχολείο.

Πότε γράφω «-τε» και «-ται»: Το **«-τε»** χρησιμοποιείται στην **ενεργητική φωνή**, στο β' πληθυντικό πρόσωπο **(«εσείς»).** Το **«-ται»** χρησιμοποιείται στην **παθητική φωνή**, στο γ' ενικό πρόσωπο **(«αυτός»)**.

π.χ. Εσείς γράφετε μια έκθεση.

π.χ. Η έκθεση γράφεται στο τετράδιο «Ελληνικών».

Παράδειγμα κλίσης:

Οριστική Έγκλιση

Ενεργητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

		Παρατατικός	**Αόριστος**	**Υπερσυντέλικος**
Παρελθόν	εγώ	έγραφα	έγραψα	είχα γράψει
	εσύ	έγραφες	έγραψες	είχες γράψει
	αυτός/ αυτή/ αυτό	έγραφε	έγραψε	είχε γράψει

Πληθυντικός Αριθμός

Παρελθόν	εμείς	γράφαμε	γράψαμε	είχαμε γράψει
	εσείς	γράφατε	γράψατε	είχατε γράψει
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	έγραφαν	έγραψαν	είχαν γράψει

Ενικός Αριθμός

		Ενεστώτας	Παρακείμενος
Παρόν	εγώ	γράφω	έχω γράψει
	εσύ	γράφεις	έχεις γράψει
	αυτός/ αυτή/ αυτό	γράφει	έχει γράψει

Πληθυντικός Αριθμός

Παρόν	εμείς	γράφουμε	έχουμε γράψει
	εσείς	γράφετε	έχετε γράψει
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	γράφουν	έχουν γράψει

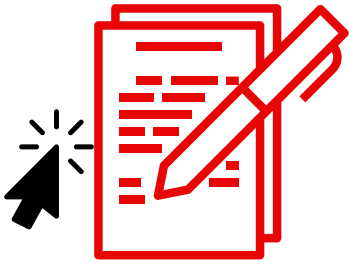

Ενικός Αριθμός

		Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Συνοπτικός Μέλλοντας	Συντελεσμένος Μέλλοντας
Μέλλον	εγώ	θα γράφω	θα γράψω	θα έχω γράψει
	εσύ	θα γράφεις	θα γράψεις	θα έχεις γράψει
	αυτός/ αυτή/ αυτό	θα γράφει	θα γράψει	θα έχει γράψει

Πληθυντικός Αριθμός

Μέλλον	εμείς	θα γράφουμε	θα γράψουμε	θα έχουμε γράψει
	εσείς	θα γράφετε	θα γράψετε	θα έχετε γράψει
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	θα γράφουν	θα γράψουν	θα έχουν γράψει

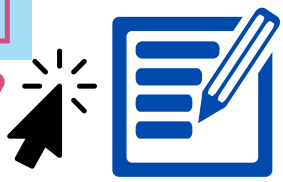

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Πώς εκφράζω τον χρόνο

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Στα **Νέα Ελληνικά**, υπάρχουν διάφοροι τρόποι να εκφράσουμε τον **χρόνο.**

Πιο συγκεκριμένα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε:

- **χρονικά επιρρήματα** π.χ. αμέσως, μετά, αργά, αύριο, γρήγορα, μόλις, ποτέ, σήμερα κ.α.

  π.χ. Αύριο θα πάμε εκδρομή στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

- **χρονικές προτάσεις:** φανερώνουν **πότε** έγινε κάτι. Δηλαδή, τον **χρόνο** και **εισάγονται** με **χρονικούς συνδέσμους** (όταν, πριν, μόλις, αφού, αφότου, ενώ, καθώς, σαν, προτού, όποτε, όσο που, ωσότου, ώσπου).

  π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, πριν ξεκινήσει το μάθημα.

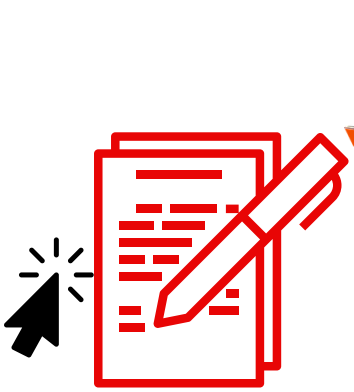
- **προθετικά σύνολα** (λέξεις με προθέσεις).

  π.χ. Σε λίγο θα ξεκινήσουμε για την παραλία.

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Προθέσεις είναι τα άκλιτα μέρη του λόγου που μπαίνουν μπροστά από άλλες λέξεις και μαζί δηλώνουν τον τρόπο, τον τόπο, τον χρόνο, την αιτία, το ποσό κ.α. Μερικές προθέσεις είναι: με, σε, προς, από, παρά, αντί, χωρίς, ίσαμε.

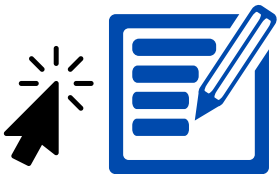

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι σύνθετες λέξεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Σύνθετες λέξεις είναι εκείνες που προέρχονται από την **ένωση δύο** ή **περισσότερων διαφορετικών λέξεων**.

π.χ. βιβλίο + θήκη = βιβλιοθήκη.
π.χ. α (στερητικό) + παρά + δεκτός = απαράδεκτος.

Οι **δύο ή παραπάνω λέξεις** που χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε τη νέα, ονομάζονται **συνθετικά**.

Επομένως, μία **σύνθετη λέξη** έχει τουλάχιστον **α' συνθετικό** και **β' συνθετικό**.

π.χ.
α' συνθετικό: μαχαίρι.
β' συνθετικό: πιρούνι.
σύνθετη λέξη: μαχαιροπίρουνο.

Παρατηρούμε ότι στην παραπάνω λέξη το τελικό «**-ι**» από τη λέξη «**μαχαίρι**» μετατράπηκε σε «**-ο-**» (μαχαιρ-ο-πίρουνο). Το «-ο-» αυτό χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές για να κάνουμε την ένωση δύο λέξεων.

π.χ. μαξιλάρι + θήκη = μαξιλαρ-ο-θήκη.
π.χ. δρεπάνι + κατσαβίδι = δρεπαν-ο-κατσάβιδο.

2

2

Οι εγκλίσεις του ρήματος: Οριστική, Υποτακτική & Προστακτική

Οι **εγκλίσεις του ρήματος** είναι οι **διαφορετικοί τρόποι** που εμφανίζεται ένα ρήμα με βάση το νόημα ή την περίσταση που το χρησιμοποιούμε.

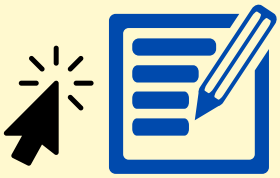
Οριστική έγκλιση

→Η **οριστική** έγκλιση δηλώνει κάτι το **βέβαιο** ή κάτι το **πραγματικό.**

→Την οριστική έγκλιση σχηματίζουν **όλοι οι χρόνοι.**

π.χ. Αύριο θα βρέχει από το πρωί.

π.χ. Η Μαρία έχει ξανθά μαλλιά.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

→Η **οριστική** δέχεται άρνηση **«δεν»**.

π.χ. Εχθές δεν είχε καθόλου κρύο.

→Τα ρήματα διατηρούν την ίδια ορθογραφία σε όλους τους χρόνους.

π.χ. ζωγραφίζω → ζωγράφισα, είχα ζωγραφίσει.

π.χ. δακρύζω → δάκρυσα, θα δακρύσω.

π.χ. αθροίζω → άθροισα, είχα αθροίσει.

π.χ. ελαττώνω → ελάττωσα, θα ελαττώσω.

Υποτακτική έγκλιση

→ Η **υποτακτική έγκλιση** χρησιμοποιείται για να εκφράσου **επιθυμία, ευχή, προσδοκία, απαγόρευση** ή **προτροπή, το πιθανό** ή **το δυνατό.**

→ Χαρακτηριστικές λέξεις που συναντάμε στην υποτακτική είναι το **«να»**, το **«αν»** και το **«ας»**.

→ Την υποτακτική έγκλιση σχηματίζουν ο **ενεστώτας** (εξακολουθητική υποτακτική), **ο παρατατικός** , **ο αόριστος** (συνοπτική υποτακτική), ο παρακείμενος (συντελεσμένη υποτακτική) και **ο υπερσυντέλικος.**

→ Την υποτακτική έγκλιση δεν σχηματίζουν οι μέλλοντες.

π.χ. Μακάρι να πάμε εκδρομή αύριο. (ευχή)

π.χ. Ας γίνω καλά και θα επιστρέψω στο σχολείο. (επιθυμία)

π.χ. Να μην ακούσω φασαρία, όσο θα είμαι έξω. (προσταγή)

π.χ. Αν είχα γράψει καλύτερα στο τεστ, θα περνούσα το μάθημα. (πιθανό/δυνατό)

→ Η **υποτακτική** δέχεται άρνηση **«μην»**.

π.χ. Ελπίζω να μην βρέχει αύριο.

Η προστακτική

→ Η **προστακτική** είναι η **έγκλιση** που φανερώνει **προσταγή, παράκληση** ή **ευχή**.

→ Οι μόνοι **χρόνοι** που έχουν προστακτική είναι ο **ενεστώτας** και ο **αόριστος.** Η **προστακτική** ενεστώτα χρησιμοποιείται, όταν θέλουμε να έχει **διάρκεια** η πράξη (εξακολουθητική/ επαναλαμβανόμενη) και η **προστακτική αορίστου,** όταν μια πράξη διαρκεί **για λίγο** (συνοπτική/ στιγμιαία).

π.χ. Μάζευε το δωμάτιό σου! (συνέχεια - **ενεστώτας**)

π.χ. Μάζεψε το δωμάτιό σου! (αυτή τη στιγμή - **αόριστος**)

→ Η **προστακτική** δέχεται άρνηση **«μην».**

π.χ. Μην περνάτε τον δρόμο, χωρίς να ελέγξετε και από τις δύο πλευρές.

→ Τα **πρόσωπα** που σχηματίζουν τους τύπους της προστακτικής είναι:

- το **β΄ ενικό πρόσωπο** (εσύ)

π.χ. Πρόσεχε στον δρόμο!

- το **β΄ πληθυντικό πρόσωπο** (εσείς).

π.χ. Προσέχετε στον δρόμο!

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Στην προστακτική μερικά ρήματα γράφονται διαφορετικά.

Προσέχω το β΄ πληθυντικό πρόσωπο: –είτε.

π.χ. ανεβαίνω → ανεβείτε.

–ήστε.

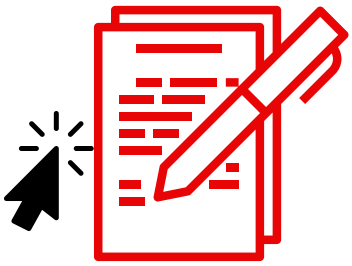
π.χ. αγαπώ → αγαπήστε.

–ίστε.

π.χ. καθαρίζω → καθαρίστε.

Οι εγκλίσεις του ρήματος: Ενεστώτας ενεργητικής φωνής

Παράδειγμα κλίσης:

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ενεργητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
εγώ	γράφω	να γράφω	-
εσύ	γράφεις	να γράφεις	γράφε
αυτός/ αυτή/ αυτό	γράφει	να γράφει	-

Πληθυντικός Αριθμός

	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
εμείς	γράφουμε	να γράφουμε	-
εσείς	γράφετε	να γράφετε	γράφετε
αυτοί/ αυτές/ αυτά	γράφουν	να γράφουν	-

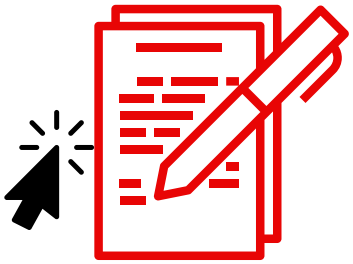
Πώς δίνω οδηγίες:

Όλες οι εγκλίσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν, όταν θέλουμε να δώσουμε **οδηγίες** σε κάποιον. Έτσι, χρησιμοποιούμε διαφορετικούς τύπους ρήματος στις **συνταγές,** στις **οδηγίες στον δρόμο** ή στους **οδηγούς χρήσης.**

π.χ. Κοιτάζουμε και από τις δύο πλευρές ενός δρόμου και, μετά, περνάμε απέναντι. (οριστική)

π.χ. Να κοιτάζετε και από τις δύο πλευρές ενός δρόμου και, μετά, να περνάτε απέναντι. (υποτακτική)

π.χ. Κοιτάζετε και από τις δύο πλευρές ενός δρόμου και, μετά, περνάτε απέναντι. (προστακτική)

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι σύνθετες λέξεις

Σύνθετες λέξεις είναι εκείνες που προέρχονται από την **ένωση δύο** ή **περισσότερων διαφορετικών λέξεων**.

π.χ. βιβλίο + θήκη = βιβλιοθήκη.
π.χ. α (στερητικό) + παρά + δεκτός = απαράδεκτος.

Οι **δύο ή παραπάνω λέξεις** που χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε τη νέα, ονομάζονται **συνθετικά**.

Επομένως, μία **σύνθετη λέξη** έχει τουλάχιστον **α' συνθετικό** και **β' συνθετικό**.

π.χ.
α' συνθετικό: μαχαίρι.
β' συνθετικό: πιρούνι.
σύνθετη λέξη: μαχαιροπίρουνο.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Παρατηρούμε ότι στην παραπάνω λέξη το τελικό «**-ι**» από τη λέξη «**μαχαίρι**» μετατράπηκε σε «**-ο-**» (μαχαιρ-ο-πίρουνο). Το «-ο-» αυτό χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές για να κάνουμε την ένωση δύο λέξεων.

π.χ. μαξιλάρι + θήκη = μαξιλαρ-ο-θήκη.
π.χ. δρεπάνι + κατσαβίδι = δρεπαν-ο-κατσάβιδο.

Ενότητα 2η - Γλώσσα Ε' Δημοτικού - ΘΕΩΡΙΑ

Τα επίθετα:
Κλίση των επιθέτων σε -ης, -ης, -ες

✓Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά. Δηλαδή, τα **περιγράφουν**.

✓Τα επίθετα **προσδιορίζουν**: το χρώμα, το μέγεθος, το βάρος, το σχήμα, το υλικό, την αίσθηση, την ιδιότητα, την αξία ή την κατάσταση.

π.χ. γυάλινος. // π.χ. συμπαθητικός. // π.χ. φρόνιμος.

✓Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

π.χ. ο πέτρινος τοίχος. // π.χ. η γυαλιστερή ασπίδα. // π.χ. το στρογγυλό τραπέζι.

Παράδειγμα κλίσης:

Κλίση των επιθέτων σε -ης, -ης, -ες

Ενικός Αριθμός

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	ο δημοφιλής	η δημοφιλής	το δημοφιλές
Γενική	του δημοφιλούς	της δημοφιλούς	του δημοφιλούς
Αιτιατική	τον δημοφιλή	τη δημοφιλή	το δημοφιλές
Κλητική	-	-	-

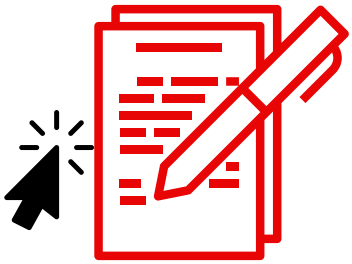
Πληθυντικός Αριθμός

Ονομαστική	οι δημοφιλείς	οι δημοφιλείς	τα δημοφιλή
Γενική	των δημοφιλών	των δημοφιλών	των δημοφιλών
Αιτιατική	τους δημοφιλείς	τις δημοφιλείς	τα δημοφιλή
Κλητική	-	-	-

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Τα **αρσενικά** και τα **θηλυκά** επίθετα σε -ης κλίνονται με τον **ίδιο τρόπο**.
- Τα επίθετα σε -ης, -ης, -ες **δεν** σχηματίζουν την κλητική πτώση.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα ουσιαστικά: Θηλυκά ουσιαστικά σε -ος

Παράδειγμα κλίσης:

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ενικός Αριθμός

Ονομαστική	η νήσος	η παράγραφος
Γενική	της νήσου	της παραγράφου
Αιτιατική	τη νήσο	την παράγραφο
Κλητική	- νήσε	- παράγραφε

Πληθυντικός Αριθμός

Ονομαστική	οι νήσοι	οι παράγραφοι
Γενική	των νήσων	των παραγράφων
Αιτιατική	τις νήσους	τις παραγράφους
Κλητική	- νήσοι	- παράγραφοι

Το επίθετο: Τα αριθμητικά επίθετα

Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά. Δηλαδή, τα **περιγράφουν.** Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

Τα αριθμητικά επίθετα

Τα **αριθμητικά επίθετα** είναι εκείνα που φανερώνουν τον **αριθμό** των λέξεων που προσδιορίζουν. Ανάλογα με τη σημασία τους, τα αριθμητικά επίθετα διακρίνονται σε:

- **Απόλυτα** αριθμητικά, που δηλώνουν έναν συγκεκριμένο πλήθος.

  π.χ. Η Νίκη έχει τρία σκυλάκια.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- **Τακτικά** αριθμητικά, που δηλώνουν τη σειρά (τάξη).

  π.χ. Ο Δημήτρης βγήκε πρώτος στον διαγωνισμό τρεξίματος.

- **Πολλαπλασιαστικά** αριθμητικά, που δηλώνουν από πόσα μέρη αποτελείται κάτι.

  π.χ. Η αδερφή μου κοιμάται σε διπλό κρεβάτι.

- **Αναλογικά** αριθμητικά, που δηλώνουν πόσες φορές κάτι είναι μεγαλύτερο από κάτι άλλο.

  π.χ. Το σπίτι στο χωριό έχει τριπλάσια αυλή από το σπίτι στην πόλη.

- Το θηλυκό αόριστο άρθρο (μια) **δεν** τονίζεται. Έτσι, ξεχωρίζει από το αριθμητικό επίθετο «μία».

  π.χ. **Μια** κοπέλα μπήκε στο μαγαζί και αγόρασε **μία** σοκολάτα.

- Οι αριθμοί μέχρι το δεκαεννιά (19) γράφονται με μια λέξη.

  π.χ. δεκατρία // είκοσι τρία.

- Οι αριθμοί που έχουν μέσα τους το «εννιά» (9) γράφονται με -νν-, ενώ οι υπόλοιπες με -ν-.

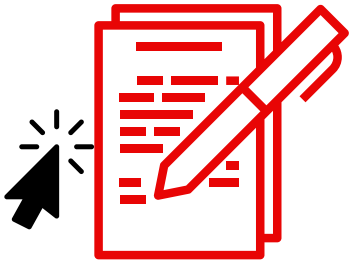
  π.χ. εννιακόσια // ενενήντα.

- Από τα απόλυτα αριθμητικά κλίνονται μόνο τα:

  → ένας, μία- μια, ένα.

  → τρεις, τρεις, τρία.

  → τέσσερις, τέσσερις, τέσσερα.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα επιρρήματα.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τα επιρρήματα:

→ είναι λέξεις που **προσδιορίζουν** το ρήμα και **φανερώνουν:**

- τον **τόπο**. Απαντούν στην ερώτηση **«πού;»**. π.χ. εκεί. // π.χ. μακριά.
- τον **τρόπο.** Απαντούν στην ερώτηση **«πώς;»**. π.χ. δύσκολα. // π.χ. καλά.
- τον **χρόνο.** Απαντούν στην ερώτηση **«πότε;»**. π.χ. αύριο. // π.χ. ποτέ.
- το **ποσό.** Απαντούν στην ερώτηση **«πόσο;»**. π.χ. πολύ. // π.χ. τόσο.

→ ανήκουν στα **άκλιτα μέρη του λόγου.**

→ το επίρρημα βρίσκεται **δίπλα** από **επίθετα**, **επιρρήματα** ή **ρήματα**.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ONLINE TEST

4

4

Τα επίθετα και οι μετοχές

Όταν θέλουμε να περιγράψουμε ένα πρόσωπο, ένα αντικείμενο ή μια κατάσταση, τότε χρησιμοποιούμε **επίθετα** και **μετοχές** (παθητικής φωνής).

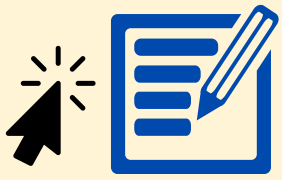
Το επίθετο

Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά. Δηλαδή, τα **περιγράφουν**.

Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

Τα επίθετα προσδιορίζουν:

- χρώμα. π.χ. Το λεμόνι είναι κίτρινο.
- μέγεθος. π.χ. Το δωμάτιό μου είναι μεγάλο.
- βάρος. π.χ. Η τσάντα του σχολείου είναι βαριά.
- σχήμα. π.χ. Το ρολόι είναι κυκλικό.
- υλικό. π.χ. Το θρανίο είναι ξύλινο.
- αίσθηση. π.χ. Το πάπλωμα είναι μαλακό.
- ιδιότητα. π.χ. Η Νίκη είναι ευγενική.
- αξία. π.χ. Αυτό το αυτοκίνητο είναι ακριβό.
- κατάσταση. π.χ. Το λιοντάρι είναι άγριο.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-ικος, -ιμος και -ινος** γράφονται με -ι- εκτός από:

- δανεικός, θηλυκός.
- διάσημος, περίφημος, έρημος, άσχημος, πρόθυμος, επώνυμος, εύθυμος, έτοιμος.
- φωτεινός, σκοτεινός, ορεινός, υγιεινός, φτηνός, υπεύθυνος, ανεύθυνος, ταπεινός, επικίνδυνος.

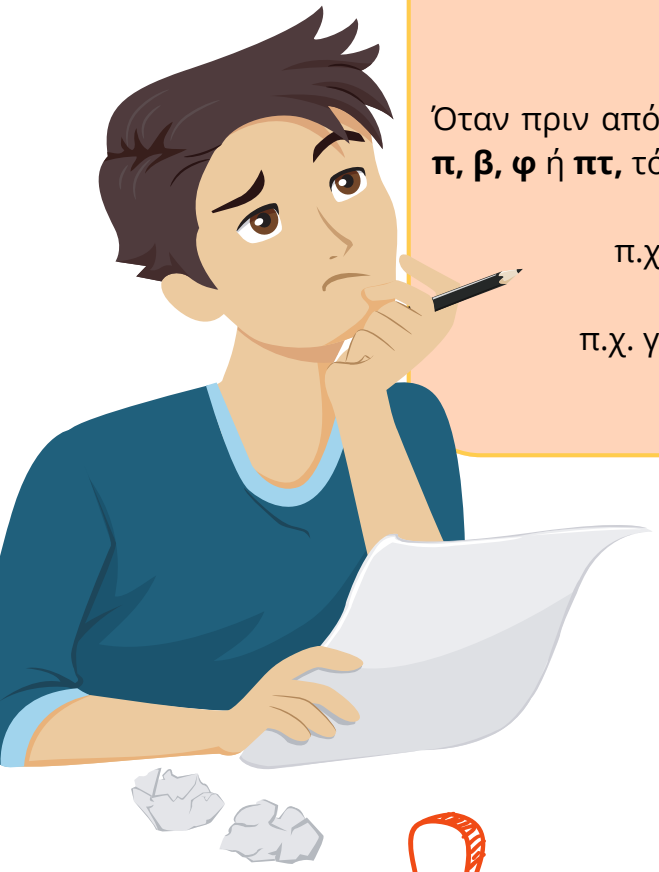
Οι μετοχές παθητικής φωνής

- Οι **μετοχές (παθητικής φωνής)** είναι λέξεις που παράγονται από ρήματα και δηλώνουν ότι κάποιος έχει πάθει κάτι.
- Έχουν τις καταλήξεις **-μένος, -μένη, -μένο** ανάλογα με τον γένος που έχει το όνομα στο οποίο αναφέρονται.

  π.χ. χτυπημένος. // π.χ. διαβασμένος.
- Προσδιορίζουν ένα ουσιαστικό, όπως τα επίθετα.

  π.χ. Αύριο θα επισκεφθώ την αγαπημένη μου θεία.
- Κλίνονται όπως τα επίθετα σε -ος, -η, -ο.
- Μια μετοχή σχηματίζει επίρρημα, όταν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως επίθετο.

  π.χ. Περνούσαμε χαρούμενα τις καλοκαιρινές διακοπές μας.

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Όταν πριν από την κατάληξη **–ω** του ρήματος, υπάρχει το γράμμα **π, β, φ** ή **πτ,** τότε η μετοχή σχηματίζεται με **-μμ-**.

π.χ. ρά**βω** → ραμμένος, ραμμένη, ραμμένο.

π.χ. γρά**φω** → γραμμένος, γραμμένη, γραμμένο.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Οι **λέξεις** που προσδιορίζουν άλλα ουσιαστικά και έχουν κατάληξη **-μένος, -μενη, -μενο** είναι **μετοχές** και όχι επίθετα! Τα ξεχωρίζω γιατί προέρχονται από ρήματα.

π.χ. Το σπίτι μας είναι πλήρως εξοπλισμένο. (εξοπλίζω)

ΘΥΜΑΜΑΙ! → Όταν σε μία πρόταση υπάρχουν **ρήματα** (π.χ. είμαι, φαίνομαι, γίνομαι, εκλέγομαι κ.α.) που **συνδέουν ουσιαστικά** με επίθετα, το **επίθετο** λειτουργεί ως **κατηγορούμενο.**

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

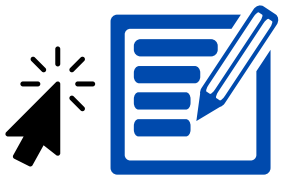

Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι αιτιολογικές προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, γιατί δεν ένιωθε καλά.

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, αφού είχε ξεκινήσει το μάθημα.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι αιτιολογικές προτάσεις

- Οι **δευτερεύουσες προτάσεις** που φανερώνουν **γιατί** έγινε κάτι – δηλαδή την **αιτία** – ονομάζονται **αιτιολογικές**.

  π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, γιατί ήταν γεμάτος ζωγραφιές.

- Χρησιμοποιούνται στα **επιχειρήματα.**

  π.χ. Δεν θέλω να πετάξω με αεροπλάνο, διότι φοβάμαι τα ύψη. Επομένως, θα πάρω το πλοίο.

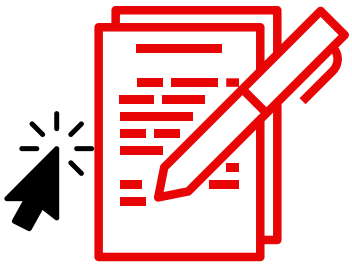
- Οι **αιτιολογικές προτάσεις** ανήκουν στις **επιρρηματικές** προτάσεις.

- Οι **δευτερεύουσες αιτιολογικές** προτάσεις και οι **κύριες** προτάσεις συνδέονται μεταξύ τους με **αιτιολογικούς συνδέσμους.**

Οι αιτιολογικοί σύνδεσμοι

- Οι αιτιολογικοί σύνδεσμοι ανήκουν στους **υποτακτικούς συνδέσμους**.

- Οι **αιτιολογικοί σύνδεσμοι** είναι οι εξής: γιατί, επειδή, διότι, καθώς, που, αφού, εφόσον.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Τα επίθετα:
Κλίση των επιθέτων σε -ής, -ιά, -ί

- Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά. Δηλαδή, τα **περιγράφουν.**

- Τα επίθετα **προσδιορίζουν:** το χρώμα, το μέγεθος, το βάρος, το σχήμα, το υλικό, την αίσθηση, την ιδιότητα, την αξία ή την κατάσταση.

π.χ. γυάλινος. // π.χ. συμπαθητικός. // π.χ. φρόνιμος.

- Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

π.χ. ο πέτρινος τοίχος. // π.χ. η γυαλιστερή ασπίδα. // π.χ. το στρογγυλό τραπέζι.

Κλίση των επιθέτων σε -ής, -ιά, -ί

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Παράδειγμα κλίσης:

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	ο θαλασσής	η θαλασσιά	το θαλασσί
Γενική	του θαλασσή/ του θαλασσιού	της θαλασσιάς	του θαλασσιού
Αιτιατική	τον θαλασσή	τη θαλασσιά	το θαλασσί
Κλητική	- θαλασσή	- θαλασσιά	- θαλασσί

Πληθυντικός Αριθμός

Ονομαστική	οι θαλασσιοί	οι θαλασσιές	τα θαλασσιά
Γενική	των θαλασσιών	των θαλασσιών	των θαλασσιών
Αιτιατική	τους θαλασσιούς	τις θαλασσιές	τα θαλασσιά
Κλητική	- θαλασσιοί	- θαλασσιές	- θαλασσιά

Ορισμένα επίθετα σε -ης έχουν και άκλιτο τύπο σε -ί:

π.χ. ο κεραμιδί τοίχος, η τριανταφυλλί μπλούζα.

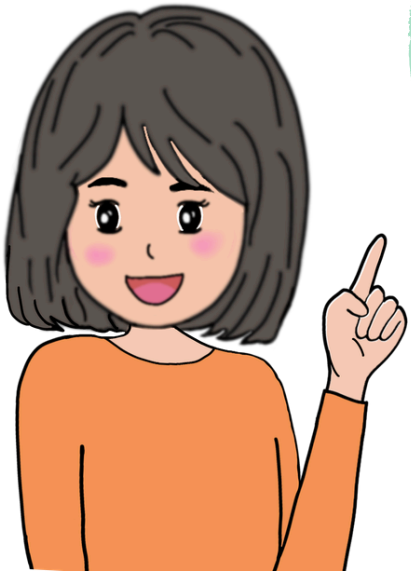
Η δομή της πρότασης: Η απλή & η επαυξημένη πρόταση

Πρόταση ονομάζουμε ένα **σύνολο λέξεων** που έχει ένα **ολοκληρωμένο νόημα.** Οι προτάσεις διακρίνονται σε:

απλές προτάσεις.

ελλειπτικές προτάσεις.

επαυξημένες προτάσεις.

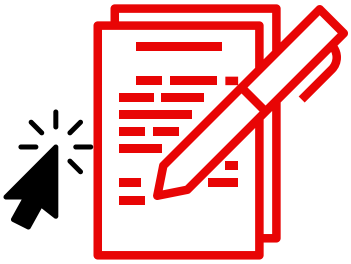

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Η απλή πρόταση

Μία **απλή πρόταση** αποτελείται από το ρήμα, το υποκείμενο και το αντικείμενο ή το κατηγορούμενο. Στα Νέα Ελληνικά τοποθετούμε τις λέξεις με την εξής σειρά:

Υποκείμενο	**Η Νίκη**	**Η Νίκη**
Ρήμα	παίζει	είναι
Αντικείμενο	τένις.	
Κατηγορούμενο		τενίστρια.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η επαυξημένη πρόταση

Οι **επαυξημένες** προτάσεις περιλαμβάνουν τους όρους που έχει μια απλή πρόταση και σε αυτούς προστίθενται άλλοι, οι οποίοι τους συμπληρώνουν και εμπλουτίζουν τον λόγο μας.

π.χ. Η Αλεξία έχει μια αδερφή. (απλή πρόταση) → Η Αλεξία έχει μια μεγαλύτερη αδερφή. (επαυξημένη πρόταση)

π.χ. Η Νίκη είναι καθηγήτρια. (απλή πρόταση) → Η Νίκη είναι καθηγήτρια Αγγλικών. (επαυξημένη πρόταση)

π.χ. Ο Γιάννης χτύπησε. (απλή πρόταση) → Εχθές το βράδυ ο Γιάννης χτύπησε.

Τα επίθετα:
Κλίση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ

Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά.

Δηλαδή, τα **περιγράφουν**.

Τα επίθετα **προσδιορίζουν:** το χρώμα, το μέγεθος, το βάρος, το σχήμα, το υλικό, την αίσθηση, την ιδιότητα, την αξία ή την κατάσταση.

π.χ. γυάλινος. // π.χ. συμπαθητικός. // π.χ. φρόνιμος.

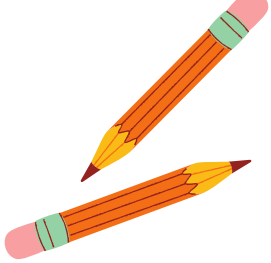
Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

π.χ. ο πέτρινος τοίχος. // π.χ. η γυαλιστερή ασπίδα. // π.χ. το στρογγυλό τραπέζι.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Κλίση των επιθέτων σε -ύς, -ιά, -ύ

Παράδειγμα κλίσης:

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	ο βαθύς	η βαθιά	το βαθύ
Γενική	του βαθιού/ του βαθύ	της βαθιάς	του βαθιού/ του βαθύ
Αιτιατική	τον βαθύ	τη βαθιά	το βαθύ
Κλητική	- βαθύ	- βαθιά	- βαθύ

Πληθυντικός Αριθμός

Ονομαστική	οι βαθιοί	οι βαθιές	τα βαθιά
Γενική	των βαθιών	των βαθιών	των βαθιών
Αιτιατική	τους βαθιούς	τις βαθιές	τα βαθιά
Κλητική	- βαθιοί	- βαθιές	- βαθιά

Ορισμένα επίθετα σε -υς έχουν και πιο επίσημο σχηματισμό σε -ύς, -εία, -ύ:

π.χ. ο ευθύς, η ευθεία, το ευθύ.

Το άρθρο

Τα άρθρα είναι μονοσύλλαβες ή δισύλλαβες λέξεις που τις χρησιμοποιούμε μπροστά από ουσιαστικά, επίθετα, κλιτές μετοχές ή κάποιες αντωνυμίες.

Με τα άρθρα ξεχωρίζουμε τα γένη των λέξεων (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), τον αριθμό (ενικό, πληθυντικό) και την πτώση (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική).

Έτσι, λέμε ότι συμφωνούν με την λέξη που προσδιορίζουν σε γένος, αριθμό και πτώση.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Τα άρθρα δεν έχουν κλητική.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τα άρθρα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με αυτό που προσδιορίζουν:

1. Οριστικό Άρθρο (ο, η, το), όταν μιλάμε για κάτι **συγκεκριμένο** ή **γνωστό**.

π.χ. Το καράβι που πηγαίνει Μύλο, αναχωρεί σε δέκα λεπτά.

2. Αόριστο Άρθρο (ένας, μια, ένα), όταν μιλάμε για κάτι που **δεν είναι συγκεκριμένο ή δεν είναι γνωστό** από πριν.

π.χ. Ένα καράβι έφτασε στο λιμάνι το απόγευμα.

Οριστικό Άρθρο

Ενικός Αριθμός				Πληθυντικός Αριθμός		
Ονομαστική	ο	η	το	οι	οι	τα
Γενική	του	της	του	των	των	των
Αιτιατική	τον	τη(ν)	το	τους	τις	τα

Αόριστο Άρθρο

Ενικός Αριθμός			
Ονομαστική	ένας	μια	ένας
Γενική	ενός	μιας	ενός
Αιτιατική	έναν	μια(ν)	ένα

ΠΡΟΣΟΧΗ!

1) Το αόριστο άρθρο δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

2) Το θηλυκό αόριστο άρθρο (μια) **δεν** τονίζεται. Έτσι, ξεχωρίζει από το αριθμητικό επίθετο (μία).

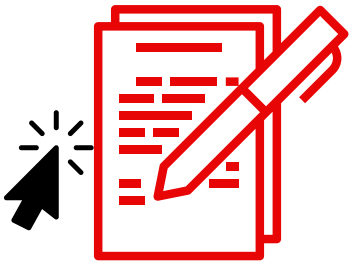
π.χ. **Μια** κοπέλα μπήκε στο μαγαζί και αγόρασε **μία** σοκολάτα.

3) Το θηλυκό άρθρο **«της»** το συναντάμε στη **γενική ενικού**, ενώ το άρθρο **«τις»** στην **αιτιατική πληθυντικού**.

π.χ. της θάλασσας. // π.χ. τις θάλασσες

ONLINE TEST

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

6

6

Είδη προτάσεων ως προς το περιεχόμενο

Οι προτάσεις διακρίνονται, ανάλογα με το περιεχόμενό τους, στις εξής κατηγορίες:

- προτάσεις κρίσης (ή αποφαντικές), όταν φανερώνουν αυτό που πιστεύει ο ομιλητής.

π.χ. Βρέχει πολύ σήμερα. // π.χ. Η μαμά μαγειρεύει.

- προτάσεις επιθυμίας (ή προτακτικές), όταν φανερώνουν μία επιθυμία του ομιλητή.

π.χ. Ας φυσούσε λιγάκι τώρα! // π.χ. Κοιμήσου επιτέλους!

- ερωτηματικές προτάσεις, όταν φανερώνουν μια απορία του ομιλητή.

π.χ. Τι ώρα είναι; // π.χ. Μπορώ να ρωτήσω κάτι;

- επιφωνηματικές προτάσεις, όταν φανερώνουν κάποιο έντονο συναίσθημα του ομιλητή.

π.χ. Δεν μπορώ να πιστέψω αυτό που έγινε! // π.χ. Αν είναι δυνατόν!

Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι τελικές προτάσεις

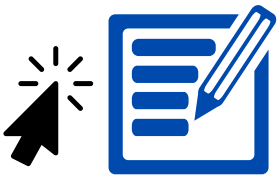
Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, γιατί δεν ένιωθε καλά.

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, αφού είχε ξεκινήσει το μάθημα.

Οι τελικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- Οι **δευτερεύουσες προτάσεις** που φανερώνουν τον **σκοπό** που γίνεται κάτι ονομάζονται **τελικές.**

π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, <u>για να γράψει την άσκηση.</u>

- Οι **δευτερεύουσες τελικές** προτάσεις και οι **κύριες προτάσεις** συνδέονται μεταξύ τους με **τελικούς συνδέσμους.**

Οι τελικοί σύνδεσμοι

- Οι τελικοί σύνδεσμοι ανήκουν στους **υποτακτικούς συνδέσμους.**
- Οι **τελικοί σύνδεσμοι** είναι οι εξής: για να, να.

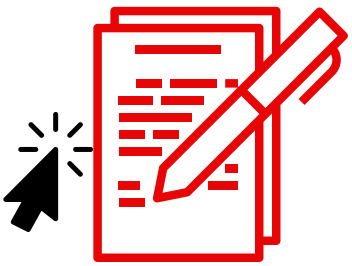
ΠΡΟΣΟΧΗ!

Ο σύνδεσμος **«να»** χρησιμοποιείται και στις βουλητικές προτάσεις. Ωστόσο, οι **βουλητικές προτάσεις** λειτουργούν ως **υποκείμενο ή αντικείμενο** ενός ρήματος, ενώ οι **τελικές** προτάσεις δηλώνουν τον **σκοπό.**

Στις **τελικές προτάσεις,** το **«να»** μπορεί να αντικατασταθεί με τον σύνδεσμο **«για να».**

π.χ. Πήγαμε στον κινηματογράφο **να** δούμε τη νέα ταινία. (τελική: για ποιον σκοπό πήγαμε στον κινηματογράφο;)

π.χ. Οι γονείς μου θέλουν **να** δουν τη νέα ταινία στον κινηματογράφο. (βουλητική: τι θέλουν οι γονείς μου;)

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι αποτελεσματικές/ συμπερασματικές προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, γιατί δεν ένιωθε καλά.

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, αφού είχε ξεκινήσει το μάθημα.

Οι αποτελεσματικές / συμπερασματικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- Οι **δευτερεύουσες προτάσεις** που φανερώνουν το **αποτέλεσμα** μιας ενέργειας ονομάζονται α**ποτελεσματικές/συμπερασματικές.**

π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, ώστε να γράψει την άσκηση.

- Οι **δευτερεύουσες αποτελεσματικές/συμπερασματικές προτάσεις και οι κύριες προτάσεις συνδέονται μεταξύ τους με συμπερασματικούς συνδέσμους**.

Οι συμπερασματικοί σύνδεσμοι

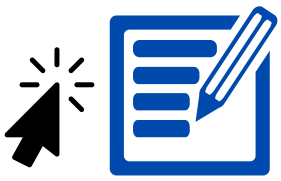
- Οι συμπερασματικοί σύνδεσμοι ανήκουν στους **υποτακτικούς συνδέσμους.**
- Οι **συμπερασματικοί σύνδεσμοι** είναι οι εξής: ώστε, λοιπόν, οπότε, άρα, επομένως.

Οι οικογένειες λέξεων

Οι οικογένειες λέξεων φτιάχνονται από λέξεις **παράγωγες** και **σύνθετες** που προέρχονται από την **ίδια λέξη**. Οι λέξεις αυτές ονομάζονται **συγγενικές λέξεις.**

Παράδειγμα

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οικογένεια Λέξεων φίλος

Παράγωγες λέξεις	Σύνθετες λέξεις
φιλικός φιλί φίλημα φιλάω φιλία φιλαράκι φιλενάδα φιλεύω	φιλάνθρωπος φιλάργυρος φιλειρηνικός φιλοπόλεμος φιλοξενία φιλολογία φιλοζωικός φιλοδώρημα

Ευθύς και πλάγιος λόγος

Ο **ευθύς λόγος** χρησιμοποιείται, όταν μεταφέρουμε τα **λόγια κάποιου τρίτου άμεσα**, ακριβώς όπως τα ακούσαμε από τον ίδιο.

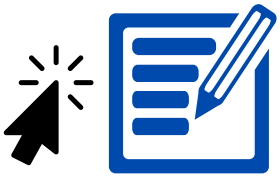
✓ Πολλές φορές, οι φράσεις μπαίνουν μέσα σε **εισαγωγικά**. Ανάλογα τον τρόπο που θα επιλέξουμε, πριν από τη φράση που βρίσκεται σε ευθύ λόγο, βάζουμε διπλή τελεία (:) ή, μετά από αυτή, βάζουμε κόμμα (,).

π.χ. Ο Γιάννης ρώτησε: «Μπαμπά, θα έρθεις να με πάρεις από το σχολείο;».
π.χ. «Μπαμπά, θα έρθεις να με πάρεις από το σχολείο;», ρώτησε ο Γιάννης.

✓ Ο **διάλογος** είναι ευθύς λόγος.

π.χ.
- Θα έρθεις να με πάρεις από το σχολείο;
- Τι ώρα σχολάς;
- 13:30.
- Εντάξει! Θα σε περιμένω στην είσοδο.

π.χ.
Κατερίνα: Μπορείς να με περιμένεις για να φύγουμε μαζί στο σχόλασμα;
Μιχάλης: Μην αργήσεις! Θα σε περιμένω στην είσοδο.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ο **πλάγιος λόγος** χρησιμοποιείται, όταν μεταφέρουμε τα **λόγια κάποιου τρίτου έμμεσα**, όχι ακριβώς όπως τα ακούσαμε από τον ίδιο.

π.χ. Ο Γιάννης ρώτησε τον πατέρα του αν θα τον πάρει από το σχολείο.
π.χ. Η Κατερίνα ζήτησε από τον Μιχάλη να την περιμένει να φύγουν μαζί στο σχόλασμα.

Μετατροπή από ευθύ λόγο σε πλάγιο:

1. αφαιρούμε τα εισαγωγικά ή τις παύλες.

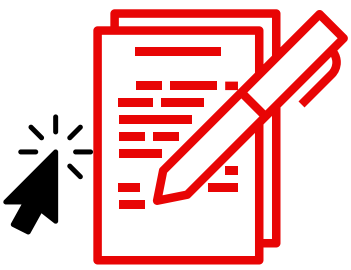
2. χρησιμοποιούμε ρήματα, όπως: ρώτησε, ζήτησε, ανέφερε, είπε κ.α.

3. αλλάζουμε το πρόσωπο, ώστε να βγάζει σωστό νόημα η πρότασή μας.

4. ενώνουμε τις προτάσεις με τους κατάλληλους συνδέσμους.

π.χ. «Αύριο θα πάμε εκδρομή», ανακοίνωσε ο διευθυντής στους μαθητές.

→Ο διευθυντής ανακοίνωσε στους μαθητές ότι αύριο θα πάνε εκδρομή.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

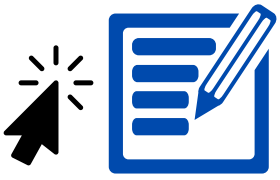
Οι αντωνυμίες: Οι προσωπικές αντωνυμίες

Οι αντ**ωνυμίες** είναι τα κλιτά μέρη του λόγου που χρησιμοποιούμε **αντί των ονομάτων.**

π.χ. **Ο Γιώργος** αγόρασε μία νέα μπλούζα. ⟶ Αυτός αγόρασε μία νέα μπλούζα.

π.χ. Η Μαρία έφαγε **το σάντουιτς**. ⟶ Η Μαρία **το** έφαγε.

Οι προσωπικές αντωνυμίες

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι **προσωπικές αντωνυμίες** είναι εκείνες που χρησιμοποιούμε στη θέση των τριών προσώπων του λόγου:

- **εγώ (α΄ ενικό πρόσωπο),**
- **εσύ (β΄ ενικό πρόσωπο),**
- **αυτός, αυτή, αυτό (γ΄ ενικό πρόσωπο)**
- **εμείς (α΄ πληθυντικό πρόσωπο),**
- **εσείς (β΄ πληθυντικό πρόσωπο),**
- **αυτοί, αυτές, αυτά (γ΄ πληθυντικό πρόσωπο).**

Κλίση προσωπικής αντωνυμίας

α΄ πρόσωπο

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
ονομ.	εγώ	εμείς
γεν.	εμένα (μου)	εμάς (μας)
αιτ.	εμένα (με)	εμάς (μας)
κλητ.	-	-

β΄ πρόσωπο

	Ενικός Αριθμός	Πληθυντικός Αριθμός
ονομ.	εσύ	εσείς
γεν.	εσένα (σου	εσάς (σας)
αιτ.	εσένα (σε)	εσάς (σας)
κλητ.	εσύ	εσείς

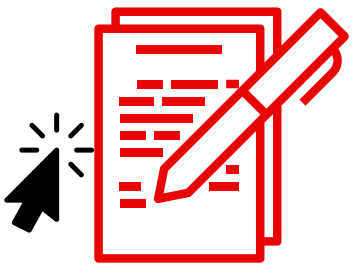
γ΄ πρόσωπο

Ενικός Αριθμός

ονομ.	αυτός (τος)	αυτή (τη)	αυτό (το)
γεν.	αυτού (του)	αυτής (της)	αυτού (του)
αιτ.	αυτόν (τον)	αυτήν (την)	αυτό (το)
κλητ.	-	-	

Πληθυντικός Αριθμός

ονομ.	αυτοί (τοι)	αυτές (τες)	αυτά (τα)
γεν.	αυτών (τους)	αυτών (τους)	αυτών (τους)
αιτ.	αυτούς (τους)	αυτές (τις, τες)	αυτά (τα)
κλητ.	αυτοί (τοι)	αυτές (τες)	αυτά (τα)

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Οι **προσωπικές αντωνυμίες** έχουν **δυνατούς** και **αδύνατους** τύπους.

π.χ. εμάς (δυνατός) / μας (αδύνατος).

Οι **αδύνατοι τύποι** του γ΄ προσώπου μοιάζουν με τα **οριστικά άρθρα**.

π.χ. Η Κατερίνα **τον** συμπαθεί πολύ. **(αντωνυμία)**

π.χ. Η Κατερίνα συμπαθεί **τον** Γιώργο πολύ. **(άρθρο)**

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Τα **άρθρα** βρίσκονται δίπλα σε **ονόματα**, ενώ οι **αντωνυμίες**, συνοδεύουν **ρήματα**.

Οι εγκλίσεις του ρήματος: Αόριστος ενεργητικής φωνής

Παράδειγμα κλίσης:

Ενεργητική Φωνή

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ενικός Αριθμός

	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
εγώ	έγραψα	να γράψω	-
εσύ	έγραψες	να γράψεις	γράψε
αυτός/ αυτή/ αυτό	έγραψε	να γράψει	-

Πληθυντικός Αριθμός

εμείς	γράψαμε	να γράψουμε	-
εσείς	γράψατε	να γράψετε	γράψτε
αυτοί/ αυτές/ αυτά	έγραψαν	να γράψουν	-

Οι ομώνυμες λέξεις

Ομώνυμες λέξεις ή **ομώνυμα** είναι εκείνες οι λέξεις που **ακούγονται το ίδιο**, όμως έχουν **διαφορετική ορθογραφία** και **σημασία**.

π.χ. το διάλειμμα (στο σχολείο) – το διάλυμα (το υγρό).

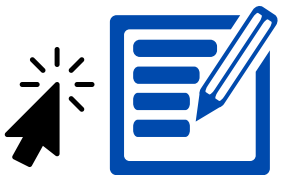
π.χ. σήκω (ρήμα) – σύκο (φρούτο).

π.χ. το κλίμα (της χώρας) – το κλήμα (το αμπέλι).

π.χ. ο κρητικός (εκείνος που κατάγεται από την Κρήτη) – ο κριτικός (εκείνος που κάνει κριτική).

π.χ. το φύλο (του μωρού) – το φύλλο (του δέντρου)

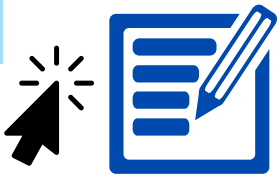

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι παρώνυμες λέξεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

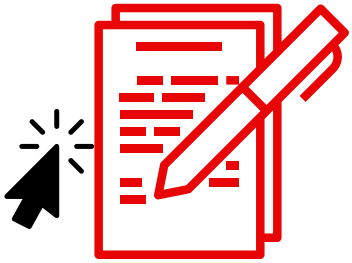

Παρώνυμες λέξεις ή **παρώνυμα** είναι εκείνες οι λέξεις που **μοιάζουν στον τρόπο που προφέρονται,** όμως έχουν **διαφορετική σημασία.**

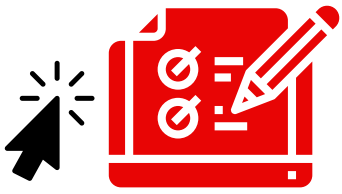
π.χ. η σφήκα (το έντομο) – η σφίγγα (το μυθολογικό τέρας).

π.χ. οι αμυγδαλές (οι αδένες) – οι αμυγδαλιές (τα δέντρα).

π.χ. ο αμαρτωλός (εκείνος που κάνει αμαρτίες) – ο αρματολός (εκείνος που κρατάει άρματα/ όπλα).

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ONLINE TEST

7

7

Η δομή της πρότασης: Η απλή πρόταση

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Πρόταση ονομάζουμε ένα **σύνολο λέξεων** που έχει ένα ολοκληρωμένο νόημα. Μία **απλή πρόταση** αποτελείται από το ρήμα, το υποκείμενο και το αντικείμενο ή το κατηγορούμενο. Στα Νέα Ελληνικά τοποθετούμε τις λέξεις με την εξής σειρά:

Υποκείμενο:	Η Νίκη	Η Νίκη
Ρήμα:	παίζει	είναι
Αντικείμενο:	τένις.	
Κατηγορούμενο:		τενίστρια.

Το υποκείμενο:

- Απαντά πάντα στην ερώτηση **«Ποιος;»**. Είναι το **πρόσωπο**, το **ζώο** ή το **πράγμα** που:

κάνει κάτι.

π.χ. Η γάτα ταΐζει τα μωρά της. (ποιος;) Η γάτα.

παθαίνει κάτι.

π.χ. Ο Ξενοφών χτύπησε παίζοντας μπάλα. (ποιος;) Ο Ξενοφών.

βρίσκεται σε μία κατάσταση.

π.χ. Το δαχτυλίδι βρέθηκε. (ποιος;) Το δαχτυλίδι.

- Το υποκείμενο βρίσκεται πάντα σε πτώση **ονομαστική**.

- Το υποκείμενο μπορεί να είναι **όνομα** (κύριο ή κοινό), όταν το **ρήμα** είναι **προσωπικό.**

π.χ. Η γάτα πίνει το γάλα από το μπολ. (ουσιαστικό)

- Το υποκείμενο μπορεί να είναι ή μια **δευτερεύουσα ονοματική πρόταση,** εάν υπάρχει **απρόσωπο ρήμα** ή **απρόσωπη έκφραση** στην πρόταση.

π.χ. Φαίνεται ότι θα βρέξει. (δευτερεύουσα ειδική πρόταση)

Το ρήμα:

Απαντά στην ερώτηση **«Τι κάνει;»**. Πάντα συμφωνεί με το υποκείμενο σε αριθμό και πρόσωπο, ενώ μας πληροφορεί:

- τι **κάνει** το υποκείμενο.

π.χ. Η Νίκη **φτιάχνει** ένα παζλ. (τι κάνει η Νίκη;) Φτιάχνει.

- τι **παθαίνει** το υποκείμενο.

π.χ. Η φωτιά σβήστηκε από τους πυροσβέστες. (τι έκανε η φωτιά;) Σβήστηκε.

- σε **ποια κατάσταση** βρίσκεται το υποκείμενο.

π.χ. Το μωρό δεν κοιμάται τα βράδια. (τι κάνει το μωρό;) Δεν κοιμάται.

- Τα **ρήματα** που **δέχονται αντικείμενο** λέγονται **μεταβατικά,** ενώ όσα **δεν έχουν αντικείμενα** λέγονται **αμετάβατα**. Μερικά ρήματα μπορούν να είναι είτε μεταβατικά είτε αμετάβατα.

π.χ. Η Μαρία **χορεύει** παραδοσιακούς χορούς. (μεταβατικό)

π.χ. Η Μαρία χορεύει. (αμετάβατο)

- Ένα ρήμα **ονομάζεται μονόπτωτο,** όταν έχει ένα **αντικείμενο** και **δίπτωτο**, όταν έχει **περισσότερα από ένα αντικείμενα** σε διαφορετική πτώση.

π.χ. Ο Γιάννης **μαθαίνει** αγγλικά. (μονόπτωτο)

π.χ. Ο Γιάννης **μαθαίνει** στη Μαρία αγγλικά. (δίπτωτο)

- Όταν ένα ρήμα δεν έχει συγκεκριμένο πρόσωπο ως υποκείμενο αλλά μία πρόταση, λέγεται **απρόσωπο** (π.χ. πρέπει, φαίνεται, λέγεται, μπορεί, είναι φυσικό, είναι φανερό κ.α.).

π.χ. Υπάρχει φόβος ότι θα ακυρωθεί η συναυλία. (δευτερεύουσα ειδική πρόταση)

Το αντικείμενο:

- Απαντά στην ερώτηση **«Τι;»**. Είναι η λέξη που φανερώνει **που πηγαίνει η ενέργεια** που κάνει το υποκείμενο.

π.χ. Η γιαγιά πλάθει κουλουράκια. (Τι πλάθει η γιαγιά;) Κουλουράκια.

π.χ. Ο Γιάννης βλέπει ταινία. (Τι βλέπει ο Γιάννης;) Ταινία.

Το **αντικείμενο** βρίσκεται κυρίως σε πτώση αιτιατική.

Το κατηγορούμενο:

- Απαντά στην ερώτηση **«Τι;»**. Είναι η λέξη που φανερώνει **μια ιδιότητα** που έχει το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος.

π.χ. Ο Γιώργος εκλέχθηκε πρόεδρος. (Τι εκλέχθηκε ο Γιώργος;) Πρόεδρος.

π.χ. Η μαμά έβαψε το δωμάτιο κίτρινο. (Τι έβαψε το δωμάτιο;) Κίτρινο.

- Το **κατηγορούμενο** βρίσκεται στην **ονομαστική**, όταν προσδιορίζει το **υποκείμενο**.
- Το **κατηγορούμενο** βρίσκεται στην **αιτιατική**, όταν προσδιορίζει το **αντικείμενο**.

Τα **ρήματα** που συνδέουν το υποκείμενο ή το αντικείμενο με το κατηγορούμενο λέγονται **συνδετικά.**

Συνδετικά ρήματα είναι τα: **είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, μοιάζω, εκλέγομαι, ονομάζομαι** κ.α.

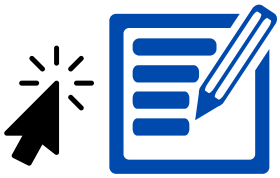
ΠΡΟΣΟΧΗ!

Το υποκείμενο, το αντικείμενο ή το κατηγορούμενο **δεν** χωρίζεται ποτέ από το ρήμα με κόμμα.

Τα ουσιαστικά: Θηλυκά ουσιαστικά σε --ία, -ιά και -εία

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Παραδείγματα κλίσης:

Ενικός Αριθμός			
Ονομαστική	η κυρία	η ελιά	η πλατεία
Γενική	της κυρίας	της ελιάς	της πλατείας
Αιτιατική	την κυρία	την ελιά	την πλατεία
Κλητική	- κυρία	- ελιά	- πλατεία

Πληθυντικός Αριθμός			
Ονομαστική	οι κυρίες	οι ελιές	οι πλατείες
Γενική	των κυρίων	των ελιών	των πλατειών
Αιτιατική	τις κυρίες	τις ελιές	τις πλατείες
Κλητική	- κυρίες	- ελιές	- πλατείες

ΘΥΜΑΜΑΙ!

ONLINE TEST

✓ Έχουν κατάληξη -ια, όσα ουσιαστικά προέρχονται από:

- αρσενικά ουσιαστικά σε –ος. π.χ. άνθρωπος → ανθρωπιά.
- ρήματα β΄ συζυγίας, β΄ τάξης. π.χ. βαθμολογώ → βαθμολογία. (παροξύτονα)
- επίθετα. π.χ. εύκολος → ευκολία.
- αρσενικά ουσιαστικά σε –της και έχουν κατάληξη –τρια. π.χ. φοιτητής → φοιτήτρια.

✓ Έχουν κατάληξη -εια , όσα ουσιαστικά προέρχονται από:

- ρήμα σε -εύω. π.χ. μαγεύω → μαγεία.
- επίθετα σε –ύς. π.χ. ευθύς → ευθεία.
- ρήματα β΄ συζυγίας, β΄ τάξης. π.χ. βοηθώ → βοήθεια. (προπαροξύτονα)
- επίθετα σε –ης. π.χ. επιμελής → επιμέλεια. (προπαροξύτονα)
- αρσενικά κύρια ονόματα. π.χ. Οδυσσέας → Οδύσσεια.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

9

9

Ρηματικά & ονοματικά σύνολα

Τα **ρηματικά σύνολα** είναι φράσεις που περιέχουν έναν τουλάχιστον **ρηματικό τύπο**. (ρηματική φράση)

π.χ. Ο ήλιος λάμπει.

Τα **ονοματικά σύνολα** είναι φράσεις που δεν περιέχουν κάποιον ρηματικό τύπο, αλλά σχηματίζονται **μόνο από ονόματα.** (ονοματική φράση)

π.χ. Η λάμψη του ήλιου.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

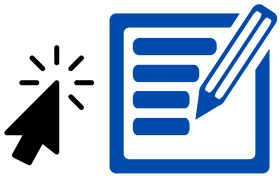

Τα είδη και η σύνδεση των προτάσεων

Τα είδη των προτάσεων

Πρόταση ονομάζουμε ένα **σύνολο λέξεων** που έχει ένα ολοκληρωμένο νόημα.

Οι προτάσεις διακρίνονται σε:
- **κύριες.**
- **δευτερεύουσες.**

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Κύριες προτάσεις

Κύριες προτάσεις ονομάζονται όσες προτάσεις **έχουν ολοκληρωμένο νόημα** και **μπορούν να σταθούν μόνες τους στον λόγο**. Δηλαδή, δεν χρειάζονται απαραίτητα κάποια άλλη πρόταση για να τις επεξηγήσει.

π.χ. Η Μαρία αγόρασε ένα καινούριο φόρεμα.

Δευτερεύουσες ή εξαρτημένες προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις (ή εξαρτημένες) ονομάζονται όσες προτάσεις **δεν μπορούν να σταθούν μόνες τους στον λόγο**. Δηλαδή, εξαρτώνται από κάποια άλλη πρόταση και συμπληρώνουν το νόημά της.

π.χ. Η Μαρία αγόρασε ένα καινούριο φόρεμα, για να πάει στο πάρτι της φίλης της.

Οι δευτερεύουσες προτάσεις διακρίνονται σε:

Ονοματικές	Επιρρηματικές
Ειδικές	Χρονικές
Ενδοιαστικές	Αιτιολογικές
Πλάγιες Ερωτηματικές	Τελικές
Βουλητικές	Αποτελεσματικές/ Συμπερασματικές
Αναφορικές	Υποθετικές
	Εναντιωματικές/ Παραχωρητικές
	Αναφορικές

Οι **ονοματικές προτάσεις** χρησιμοποιούνται ακριβώς όπως τα **ονόματα** και λειτουργούν ως **υποκείμενα** σε απρόσωπα ρήματα και εκφράσεις, ως **αντικείμενα** σε προσωπικά ρήματα ή ως **κατηγορούμενα** μετά από συνδετικό ρήμα. Πολλές φορές **επεξηγούν** ή **προσδιορίζουν** άλλα ουσιαστικά.

Οι **επιρρηματικές προτάσεις** χρησιμοποιούνται ως **επιρρηματικοί προσδιορισμοί**, ανάλογα με το νόημά τους.

Επιρρηματική πρόταση	Επιρρηματικός προσδιορισμός
Χρονικές	του χρόνου.
Αιτιολογικές	της αιτίας.
Τελικές	του σκοπού.
Αποτελεσματικές/ Συμπερασματικές	του αποτελέσματος.
Υποθετικές	της προϋπόθεσης.
Εναντιωματικές/ Παραχωρητικές	της εναντίωσης.

Οι επιρρηματικές αναφορικές προτάσεις λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί που δηλώνουν:

χρόνο. π.χ. Θα πάμε διακοπές, όποτε πάρουμε άδεια.

τρόπο. π.χ. Να ντύνεσαι, όπως σου αρέσει.

τόπο. π.χ. Ας βγούμε, όπου θέλετε.

ποσό. π.χ. Διάβασε, όσο μπορείς.

Η σύνδεση των προτάσεων

Στον **λόγο** μας, προφορικό και γραπτό, χρησιμοποιούμε **λέξεις** με τις οποίες **συνδέουμε προτάσεις** ή άλλες **λέξεις** μεταξύ τους. Έτσι, η **έκφραση** μας γίνεται κ**αλύτερη,** τα **λόγια** μας αποκτούν περισσότερο **ενδιαφέρον** και **νόημα.** Δηλαδή, γίνονται πιο **κατανοητά**.

Η σύνδεση των προτάσεων διακρίνεται σε:

- **παρατακτική** (με παρατακτικούς ανάμεσα σε όμοιες προτάσεις).

  π.χ. Ο Γιώργος **και** ο Γιάννης είναι φίλοι.
  π.χ. Η Κατερίνα πήγε διακοπές **και** έκανε νέους φίλους.

- **υποτακτική** (με υποτακτικούς ανάμεσα σε κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις ή δευτερεύουσες προτάσεις διαφορετικού είδους).

  π.χ. Η Νίκη ξύπνησε, **πριν** χτυπήσει το ξυπνητήρι.
  π.χ. Θα πάρω ομπρέλα μαζί μου, **γιατί** έξω βρέχει.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Χωρίζουμε τις κύριες και τις δευτερεύουσες με **κόμμα** μόνο αν τα νοήματά τους δεν είναι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους.

  π.χ. Όταν πηγαίνεις τη θάλασσα, να φοράς πάντα αντιηλιακό.
  π.χ. Φοβάμαι μήπως αύριο βρέχει και δεν πάμε εκδρομή.

- **ασύνδετο σχήμα** (με κόμμα (,) ανάμεσα στις προτάσεις).

π.χ. Σήμερα το πρωί ξύπνησα, έπλυνα το πρόσωπό μου, έφαγα πρωινό, ντύθηκα, πήγα στο σχολείο.

Το επίθετο «ο πολύς, η πολλή, το πολύ» & Το επίρρημα «πολύ»

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον	ο πολύς	η πολλή	το πολύ
Γεν.	-	της πολλής	-
Αιτ.	τον πολύ	την πολλή	το πολύ
Κλητ.	-	-	-

Πληθυντικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον	οι πολλοί	οι πολλές	τα πολλά
Γεν.	των πολλών	των πολλών	των πολλών
Αιτ.	τους πολλούς	τις πολλές	τα πολλά
Κλητ.	(πολλοί)	(πολλές)	(πολλά)

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Το επίθετο **«πολύς»** γράφεται:
  - με ένα λ και υ στον ενικό αριθμό του αρσενικού και ουδέτερου γένους.
    π.χ. ο πολύς κόσμος. // π.χ. το πολύ φαγητό.
  - με δύο λ (λλ) στον ενικό αριθμό του θηλυκού γένους και στον πληθυντικό αριθμό.
    π.χ. η πολλή φασαρία. // π.χ. οι πολλοί άνθρωποι. // π.χ. τα πολλά ψώνια.
  - με η στο θηλυκό γένος.
    π.χ. η πολλή αγάπη.
- Το **επίρρημα** από το επίθετο «πολύς» είναι το **«πολύ».**
  π.χ. Κρυώνω πολύ σήμερα.
- Το αρσενικό και το ουδέτερο δεν σχηματίζουν τη γενική πτώση στον ενικό αριθμό.

ΘΥΜΑΜΑΙ!

✓ Το **επίρρημα** βρίσκεται δίπλα από **επίθετα, επιρρήματα ή ρήματα.**
π.χ. Η θάλασσα είναι πολύ **καθαρή**. (επίθετο)
π.χ. Το σπίτι μου βρίσκεται πολύ **μακριά.** (επίρρημα)
π.χ. Φ**οβήθηκα** πολύ, όταν άκουσα τον κεραυνό. (ρήμα)

✓ Το **επίθετο** συνοδεύει **ουσιαστικά.**
π.χ. Δεν έχει πολύ **ήλιο** σήμερα.
π.χ. Πρέπει να πίνουμε πολύ **νερό** καθημερινά, γιατί μας κάνει καλό.

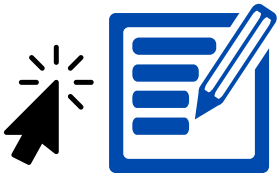

Οι σύνθετες λέξεις

Σύνθετες λέξεις είναι εκείνες που προέρχονται από την **ένωση δύο** ή **περισσότερων διαφορετικών λέξεων.**

π.χ. βιβλίο + θήκη = βιβλιοθήκη.
π.χ. α (στερητικό) + παρά + δεκτός = απαράδεκτος.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι **δύο ή παραπάνω λέξεις** που χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε τη νέα, ονομάζονται **συνθετικά**.

Επομένως, **μία σύνθετη λέξη** έχει τουλάχιστον **α' συνθετικό** και **β' συνθετικό**.

π.χ. α' συνθετικό: μαχαίρι.
β' συνθετικό: πιρούνι.
σύνθετη λέξη: μαχαιροπίρουνο.

Παρατηρούμε ότι στην παραπάνω λέξη το τελικό «**-ι**» από τη λέξη «μαχαίρι» μετατράπηκε σε «**-ο-**» (μαχαιρ-ο-πίρουνο).

Το «-ο-» αυτό χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές για να κάνουμε την ένωση δύο λέξεων.

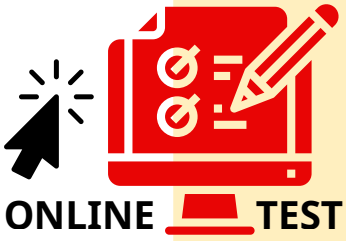
π.χ. μαξιλάρι + θήκη = μαξιλαρ-ο-θήκη.
π.χ. δρεπάνι + κατσαβίδι = δρεπαν-ο-κατσάβιδο.

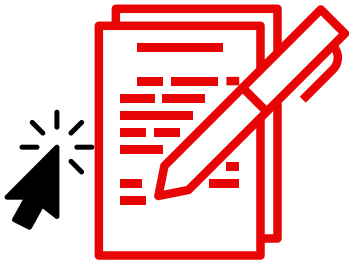
Σύνθετες λέξεις με λόγιες προθέσεις

Λόγιες προθέσεις είναι οι προθέσεις που προέρχονται από τα **αρχαία ελληνικά**. Οι προθέσεις αυτές, πολλές φορές, χρησιμοποιούνται ως **α΄ συνθετικό** σε σύνθετες λέξεις.

Οι πιο γνωστές λόγιες προθέσεις που χρησιμοποιούνται ως α΄ συνθετικό είναι οι εξής:

- ανά (πάνω σε/ξανά) → ανάβαση.
- αντί (απέναντι/ ενάντια) → αντίπαλος.
- από (απόσταση/ απομάκρυνση/ αφετηρία) → αποκρούω.
- δια (μέσα από) → διάβαση.
- εκ ή εξ (έξω/ μακριά) → εκπέμπω.
- επί (πάνω σε) → επιπλέω.
- κατά (προς τα κάτω) → κατάβαση.
- μετά (μαζί/ έπειτα) → μετακομίζω.
- παρά (δίπλα) → παράκτιος.
- περί (γύρω από) → περιφορά.
- προ (μπροστά από/ πριν) → πρόγονος.
- συν (μαζί με) → συμμαθητής.
- υπέρ (πάνω από/ πάρα πολύ) → υπερήρωας.
- υπό (κάτω από) → υποθαλάσσιος.

10

10

Οι χρόνοι του ρήματος: Ο μέλλοντας

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι **χρόνοι του ρήματος** μας δείχνουν αν μια πράξη έγινε στο **παρελθόν** (παρελθοντικοί χρόνοι), στο **παρόν** (παροντικοί χρόνοι) ή στο **μέλλον** (μελλοντικοί χρόνοι).

Παρελθόν	**Παρατατικός:**	Τι γινόταν.	π.χ. έγραφα.
	Αόριστος:	Τι έγινε.	π.χ. έγραψα.
	Υπερσυντέλικος:	Τι είχε γίνει.	π.χ. είχα γράψει.
Παρόν	**Ενεστώτας:**	Τι γίνεται.	π.χ. γράφω.
	Παρακείμενος:	Τι έχει γίνει.	π.χ. έχω γράψει.
Μέλλον	**Εξακολουθητικός Μέλλοντας:**	Τι θα γίνεται.	π.χ. θα γράφω.
	Στιγμιαίος Μέλλοντας:	Τι θα γίνει.	π.χ. θα γράψω.
	Συντελεσμένος Μέλλοντας:	Τι θα έχει γίνει.	π.χ. θα έχω γράψει.

Οι χρόνοι που αναφέρονται στο μέλλον είναι οι εξής:

- **Ο εξακολουθητικός μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μια πράξη θα γίνει στο **μέλλον**, αλλά θα έχει διάρκεια. Δηλαδή, θα συμβαίνει **συνέχεια** ή **επαναλαμβανόμενα.** Για να τον σχηματίσουμε, χρησιμοποιούμε τη λέξη «θα» και το ρήμα στον **ενεστώτα.**

π.χ. Το καλοκαίρι **θα** πηγαίνουμε διακοπές στο χωριό.
π.χ. Η Νεφέλη θα διαβάζει μέχρι τις τελικές εξετάσεις.

- Ο **στιγμιαίος** ή **συνοπτικός μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μια πράξη θα γίνει στο **μέλλον**, αλλά δεν θα έχει διάρκεια. Δηλαδή, θα συμβεί μόνο **μία φορά.**

π.χ. Η Νίκη θα γιορτάσει τα γενέθλιά της το Σάββατο.
π.χ. Ο Πρόδρομος θα μετακομίσει στα Τρίκαλα.

- Ο **συντελεσμένος μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία **πράξη** θα γίνει στο **μέλλον** πριν από κάποια άλλη. Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι (**ενεργητική φωνή**) ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι (**παθητική φωνή**). Για να σχηματίσουμε τον συντελεσμένο μέλλοντα χρησιμοποιούμε το **βοηθητικό ρήμα «έχω»** στον μέλλοντα.

π.χ. Θα έχω διαβάσει, πριν γυρίσεις από τη δουλειά.
π.χ. Το φαγητό θα έχει κρυώσει μέχρι να κάνεις μπάνιο.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Ο μέλλοντας σχηματίζεται μόνο στην **οριστική** και στις δύο φωνές.

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -λλω (π.χ. αναβάλλω), στους **χρόνους διαρκείας** διατηρούν το **διπλό -λ-**. Στους **συνοπτικούς χρόνους**, γράφονται **με ένα -λ-.**

π.χ. Παρατατικός: ανέβαλλα & Εξακ. Μέλλοντας: θα αναβάλλω.

Αόριστος: ανέβαλα & Στ. Μέλλοντας: θα αναβάλω.

Πότε γράφω «-με» και «-μαι»: Το **«-με»** χρησιμοποιείται στην **ενεργητική φωνή,** στο α' πληθυντικό πρόσωπο **(«εμείς»)**. Το **«-μαι»** χρησιμοποιείται στην **παθητική φωνή,** στο α' ενικό πρόσωπο **(«εγώ»).**

π.χ. Εμείς γράφουμε διαγώνισμα.

π.χ. Εγώ γράφομαι στο σχολείο.

Πότε γράφω «-τε» και «-ται»: Το **«-τε»** χρησιμοποιείται στην **ενεργητική φωνή**, στο β' πληθυντικό πρόσωπο **(«εσείς»).** Το **«-ται»** χρησιμοποιείται στην **παθητική φωνή,** στο γ' ενικό πρόσωπο **(«αυτός»).**

π.χ. Εσείς γράφετε μια έκθεση.
π.χ. Η έκθεση γράφεται στο τετράδιο «Ελληνικών».

Παράδειγμα κλίσης:

Οριστική Έγκλιση

Ενεργητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

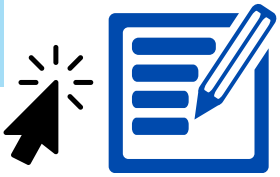
		Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Συνοπτικός Μέλλοντας	Συντελεσμένος Μέλλοντας
Μέλλον	εγώ	θα γράφω	θα γράψω	θα έχω γράψει
	εσύ	θα γράφεις	θα γράψεις	θα έχεις γράψει
	αυτός/ αυτή/ αυτό	θα γράφει	θα γράψει	θα έχει γράψει

Πληθυντικός Αριθμός

Μέλλον	εμείς	θα γράφουμε	θα γράψουμε	θα έχουμε γράψει
	εσείς	θα γράφετε	θα γράψετε	θα έχετε γράψει
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	θα γράφουν	θα γράψουν	θα έχουν γράψει

Πώς εκφράζω τον χρόνο

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Στα **Νέα Ελληνικά**, υπάρχουν διάφοροι τρόποι να εκφράσουμε τον **χρόνο**. Πιο συγκεκριμένα, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε:

- **χρονικά επιρρήματα** π.χ. αμέσως, μετά, αργά, αύριο, γρήγορα, μόλις, ποτέ, σήμερα κ.α.

  π.χ. Αύριο θα πάμε εκδρομή στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

- **χρονικές προτάσεις: φανερώνουν πότε** έγινε κάτι. Δηλαδή, τον **χρόνο** και **εισάγονται** με **χρονικούς συνδέσμους** (όταν, πριν, μόλις, αφού, αφότου, ενώ, καθώς, σαν, προτού, όποτε, όσο που, ωσότου, ώσπου).

  π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, πριν ξεκινήσει το μάθημα.

- **ουσιαστικά σε γενική ή αιτιατική πτώση.**

  π.χ. Του χρόνου θα πηγαίνω στη ΣΤ΄ τάξη.
  π.χ. Τα πρωινά ετοιμάζομαι γρήγορα για το σχολείο.

- **προθετικά σύνολα** (λέξεις με προθέσεις).

  π.χ. Σε λίγο θα ξεκινήσουμε για την παραλία.

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Προθέσεις είναι τα άκλιτα μέρη του λόγου που μπαίνουν μπροστά από άλλες λέξεις και μαζί δηλώνουν τον **τρόπο**, τον **τόπο**, τον **χρόνο**, την **αιτία**, το **ποσό** κ.α.

Μερικές προθέσεις είναι:
με, σε, προς, από, παρά, αντί, χωρίς, ίσαμε.

Οι οικογένειες λέξεων

Οι **οικογένειες λέξεων** φτιάχνονται από λέξεις **παράγωγες** και **σύνθετες** που προέρχονται από την **ίδια λέξη**. Οι λέξεις αυτές ονομάζονται **συγγενικές λέξεις.**

Παράδειγμα

Οικογένεια Λέξεων
Χρόνος

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Παράγωγες λέξεις	Σύνθετες λέξεις	
	α' συνθετικό	β' συνθετικό
χρονικός χρόνιος χρονιά χρονίζω χρονάκια χρονίως χρονισμός	χρονοβόρος χρονογράφημα χρονοδιάγραμμα χρονολογία χρονόμετρο χρονομηχανή χρονοτριβώ	αναχρονισμός ημίχρονο διαχρονικότητα συγχρονισμός χιλιόχρονος μακροχρόνιος χωροχρόνος

Το επίρρημα

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Επίρρημα είναι η λέξη που **συμπληρώνει την έννοια του ρήματος.** Τα επιρρήματα **φανερώνουν:**

- **χρόνο**. Απαντούν στην ερώτηση **«πότε;»**. π.χ. αύριο. // π.χ. ποτέ.

  π.χ. Η Μαρία δεν ήρθε σήμερα στο μάθημα. (πότε) Σήμερα.

- **τρόπο.** Απαντούν στην ερώτηση **«πώς;»**. π.χ. δύσκολα. // π.χ. καλά.

  π.χ. Έτρεξε γρήγορα για να κερδίσει τον αγώνα. (πώς) Γρήγορα.

- **τόπο**. Απαντούν στην ερώτηση **«πού;»**. π.χ. εκεί. // π.χ. μακριά.

  π.χ. Ανέβηκα ψηλά για να δω τη θέα. (πού) Ψηλά.

- **ποσό**. Απαντούν στην ερώτηση **«πόσο;»**. π.χ. πολύ. // π.χ. τόσο.

  π.χ. Πέρασα πολύ καλά σήμερα. (πόσο;) Πολύ.

Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι υποθετικές προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, <u>γιατί δεν ένιωθε καλά.</u>

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, <u>αφού είχε ξεκινήσει το μάθημα.</u>

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι υποθετικές προτάσεις

- Οι **δευτερεύουσες προτάσεις** που φανερώνουν την **προϋπόθεση** που υπάρχει για να συμβεί κάτι, ονομάζονται **υποθετικές.**

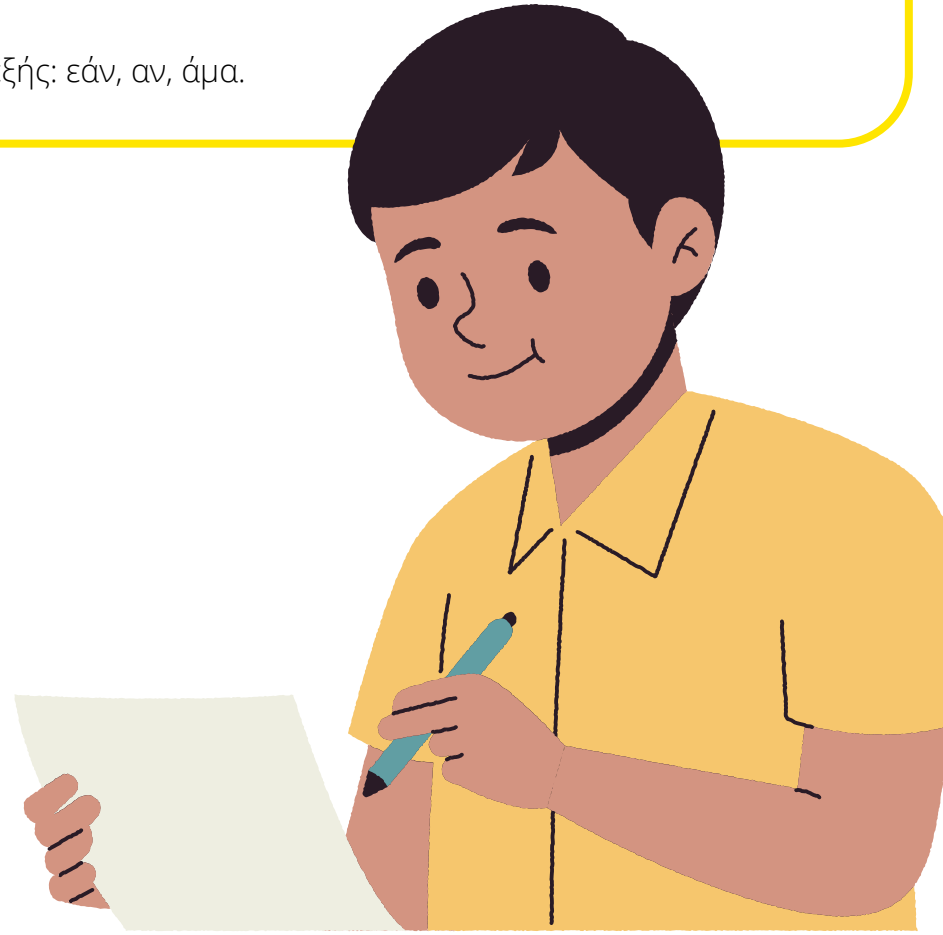
π.χ. Θα πηγαίναμε εκδρομή σήμερα, <u>αν δεν έβρεχε.</u>

π.χ. <u>Αν διάβαζα περισσότερο</u>, θα έγραφα καλύτερα στο τεστ.

- Οι **υποθετικές προτάσεις** ανήκουν στις επιρρηματικές **δευτερεύουσες προτάσεις**.
- Οι **δευτερεύουσες υποθετικές** προτάσεις και οι **κύριες** προτάσεις συνδέονται μεταξύ τους με **υποθετικούς συνδέσμους**.

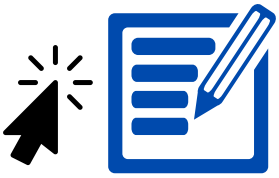
Οι υποθετικοί σύνδεσμοι

- Οι υποθετικοί σύνδεσμοι ανήκουν στους **υποτακτικούς συνδέσμους.**
- Οι **υποθετικοί σύνδεσμοι** είναι οι εξής: εάν, αν, άμα.

Ο τονισμός: τα διαλυτικά

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- Τα **διαλυτικά** είναι ένα σημάδι (¨)που βάζουμε πάνω από το -ι- ή το -υ- για να **ξεχωρίζουμε** (διαλύουμε) από τα **δίψηφα φωνήεντα** (αι, ει ,οι, ου) ή τους συνδυασμούς αυ και ευ.

π.χ. παϊδάκια.// π.χ. θεϊκός. // π.χ. κοροϊδεύω.

- Εάν στα **δίψηφα φωνήεντα** (αι, ει ,οι, ου) ή στους **συνδυασμούς** αυ και ευ **τονίζεται το πρώτο γράμμα**, τότε **δεν χρησιμοποιούμε διαλυτικά**.

π.χ. κομπολόι. // π.χ. Μάιος. // π.χ. νεράιδα.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Στα κεφαλαία γράμματα, βάζουμε πάντα διαλυτικά για να ξεχωρίσουμε τις φωνούλες.

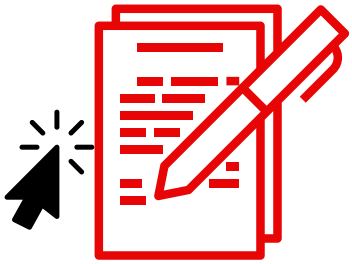
π.χ. ΚΟΜΠΟΛΟΪ. //π.χ. ΜΑΪΟΣ.// π.χ. ΚΟΡΟΪΔΟ.

Πολλές φορές, χρειάζεται να χρησιμοποιήσουμε τα διαλυτικά μαζί με τον τόνο.

π.χ. σαΐνι. // π.χ. καΐκι. // π.χ. σαΐτα.

ONLINE TEST

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

11

11

Οι εγκλίσεις του ρήματος: Οριστική, Υποτακτική & Προστακτική

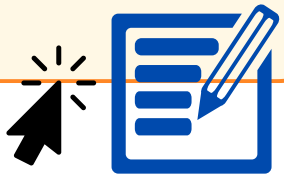
Οι **εγκλίσεις** του ρήματος είναι οι **διαφορετικοί τρόποι** που εμφανίζεται ένα ρήμα με βάση το νόημα ή την περίσταση που το χρησιμοποιούμε.

Οριστική έγκλιση

✓ Η **οριστική έγκλιση** δηλώνει κάτι το **βέβαιο** ή κάτι το **πραγματικό**.

✓ Την οριστική έγκλιση σχηματίζουν **όλοι οι χρόνοι**.

π.χ. Αύριο θα βρέχει από το πρωί.
π.χ. Η Μαρία έχει ξανθά μαλλιά.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Υποτατική έγκλιση

✓ **Η υποτακτική** έγκλιση χρησιμοποιείται για να εκφράσου **επιθυμία, ευχή, προσδοκία, απαγόρευση ή προτροπή, το πιθανό ή το δυνατό.**

✓ Χαρακτηριστικές λέξεις που συναντάμε στην υποτακτική είναι το «να», το **«αν»** και το **«ας».**

✓ Την υποτακτική έγκλιση σχηματίζουν **ο ενεστώτας, ο παρατατικός, ο αόριστος, ο παρακείμενος και ο υπερσυντέλικος.**

✓ Την υποτακτική έγκλιση δεν σχηματίζουν οι μέλλοντες.

π.χ. Μακάρι <u>να πάμε</u> εκδρομή αύριο. (ευχή)
π.χ. <u>Ας γίνω</u> καλά και θα επιστρέψω στο σχολείο. (επιθυμία)
π.χ. <u>Να μην ακούσω</u> φασαρία, όσο θα είμαι έξω. (προσταγή)
π.χ. <u>Αν είχα γράψει</u> καλύτερα στο τεστ, θα περνούσα το μάθημα. (πιθανό/δυνατό)

Η προστακτική

✓ Η **προστακτική** είναι η **έγκλιση** που φανερώνει **προσταγή, παράκληση ή ευχή**.

✓ Οι μόνοι **χρόνοι** που έχουν προστακτική είναι ο **ενεστώτας** και ο **αόριστος**. Η **προστακτική ενεστώτα** χρησιμοποιείται, όταν θέλουμε να έχει **διάρκεια η πράξη** (εξακολουθητική/ επαναλαμβανόμενη) και η **προστακτική αορίστου**, όταν μια πράξη **διαρκεί για λίγο** (συνοπτική/ στιγμιαία).

π.χ. **Μάζευε** το δωμάτιό σου! (συνέχεια - **ενεστώτας)**
π.χ. **Μάζεψε το δωμάτιό σου! (αυτή τη στιγμή - αόριστος**)

✓ Τα **πρόσωπα** που σχηματίζουν τους τύπους της προστακτικής είναι:

- το **β΄ ενικό πρόσωπο** (εσύ)

π.χ. Πρόσεχε στον δρόμο!

- το **β΄ πληθυντικό πρόσωπο** (εσείς).

π.χ. Προσέχετε στον δρόμο!

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Στην προστακτική μερικά ρήματα γράφονται διαφορετικά.

Προσέχω το β΄ πληθυντικό πρόσωπο:

- –είτε.

π.χ. ανεβαίνω → ανεβείτε.

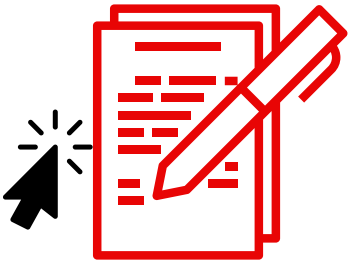
- –ήστε.

π.χ. αγαπώ → αγαπήστε.

- –ίστε.

π.χ. καθαρίζω → καθαρίστε.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι εγκλίσεις του ρήματος: Ενεστώτας ενεργητικής φωνής

Παράδειγμα κλίσης:

Ενεργητική Φωνή

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ενικός Αριθμός

	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
εγώ	γράφω	να γράφω	-
εσύ	γράφεις	να γράφεις	γράφε
αυτός/ αυτή/ αυτό	γράφει	να γράφει	-

Πληθυντικός Αριθμός

εμείς	γράφουμε	να γράφουμε	-
εσείς	γράφετε	να γράφετε	γράφετε
αυτοί/ αυτές/ αυτά	γράφουν	να γράφουν	-

Ο συλλαβισμός

Οι λέξεις χωρίζονται σε **φωνούλες** που λέγονται **συλλαβές**. Όταν **χωρίζουμε** τις λέξεις σε συλλαβές, κάνουμε **συλλαβισμό**.

Ανάλογα με τον **αριθμό συλλαβών** που έχει μια **λέξη**, ονομάζεται:

- ✓ **μονοσύλλαβη.** (μια συλλαβή) π.χ. χθες.
- ✓ **δισύλλαβη.** (δυο συλλαβές) π.χ. δρόμος.
- ✓ **τρισύλλαβη.** (τρεις συλλαβές) π.χ. άνθρωπος.
- ✓ **πολυσύλλαβη.** (περισσότερες από τρεις συλλαβές) π.χ. παράθυρο.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Κάθε συλλαβή από τις **τρεις τελευταίες συλλαβές** μιας λέξης έχει τη δική της **ονομασία**. Ξεκινώντας από το τέλος της λέξης έχουμε:

1. τη **λήγουσα**.
2. την **παραλήγουσα**.
3. την **προπαραλήγουσα**.

Παράδειγμα

	προπαραλήγουσα	παραλήγουσα	λήγουσα
πα	ρά	θυ	ρο

Κανόνες συλλαβισμού:

•Το **σύμφωνο** που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν.

π.χ. έ-λα. // π.χ. θή-κη.

•Τα **δίψηφα** φωνήεντα, οι δίφθογγοι και οι συνδυασμοί **αυ** και **ευ** δεν χωρίζονται.

π.χ. αί-θου-σα. // π.χ. κο-ρόι-δο. // π.χ. ευ-κο-λί-α.

•Όταν υπάρχουν σε μια λέξη **δύο ή παραπάνω σύμφωνα**, συλλαβίζονται όλα μαζί με το δεύτερο φωνήεν μόνο εάν αρχίζει ελληνική λέξη με τουλάχιστον τα δύο πρώτα από αυτά. Διαφορετικά, χωρίζονται.

π.χ. α-στρα-πή. (στρ → στροφή) // π.χ. τσού- χτρα. (χτ → χτυπάω) // π.χ. ελ-πί-δα.

•Τα **όμοια σύμφωνα** πάντα χωρίζονται.

π.χ. γράμ-μα. // π.χ. θά-λασ-σα.

Το ρήμα: Τα απρόσωπα ρήματα

Τα **ρήματα** είναι οι λέξεις που φανερώνουν ότι ένα πρόσωπο, ένα ζώο ή ένα πράγμα κάνει κάτι **(ενεργεί), παθαίνει** κάτι ή **βρίσκεται σε μια κατάσταση**.

π.χ. καθαρίζω. // π.χ. βάφομαι. // π.χ. κοιμάμαι.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Το ρήμα:

Απαντά στην ερώτηση **«Τι κάνει;»**. Πάντα συμφωνεί με το υποκείμενο σε αριθμό και πρόσωπο, ενώ μας πληροφορεί:

- τι **κάνει** το υποκείμενο.

π.χ. Η Νίκη **φτιάχνει** ένα παζλ. (τι κάνει η Νίκη;) Φτιάχνει.

- τι **παθαίνει** το υποκείμενο.

π.χ. Η φωτιά σβήστηκε από τους πυροσβέστες. (τι έκανε η φωτιά;) Σβήστηκε.

- σε ποια **κατάσταση** βρίσκεται το υποκείμενο.

π.χ. Το μωρό δεν κοιμάται τα βράδια. (τι κάνει το μωρό;) Δεν κοιμάται.

Τα **ρήματα** που δέχονται **αντικείμενο** λέγονται **μεταβατικά**, ενώ όσα **δεν έχουν αντικείμενα** λέγονται **αμετάβατα**. Μερικά ρήματα μπορούν να είναι είτε μεταβατικά είτε αμετάβατα.

π.χ. Η Μαρία **χορεύει** παραδοσιακούς χορούς. (μεταβατικό)

π.χ. Η Μαρία χορεύει. (αμετάβατο)

Ένα ρήμα ονομάζεται **μονόπτωτο**, όταν έχει ένα **αντικείμενο** και **δίπτωτο,** όταν έχει **περισσότερα από ένα αντικείμενα** σε διαφορετική πτώση.

π.χ. Ο Γιάννης **μαθαίνει** αγγλικά. (μονόπτωτο)

π.χ. Ο Γιάννης **μαθαίνει** στη Μαρία αγγλικά. (δίπτωτο)

Τα απρόσωπα ρήματα

- Όταν ένα ρήμα δεν έχει συγκεκριμένο πρόσωπο, χρησιμοποιούνται στο γ΄ ενικό και έχουν ως υποκείμενο μία πρόταση, λέγεται **απρόσωπο** (π.χ. πρέπει, φαίνεται, λέγεται, μπορεί, απαγορεύεται, επιτρέπεται κ.α.).

  π.χ. Υπάρχει φόβος ότι θα ακυρωθεί η συναυλία. (δευτερεύουσα ειδική πρόταση)

- Εκτός από τα απρόσωπα ρήματα, υπάρχουν και οι **απρόσωπες εκφράσεις.**

  π.χ. είναι φυσικό να/ότι...// π.χ. είναι φανερό ότι... // π.χ. δεν είναι καλό να...

- Έχουν για **υποκείμενο** δευτερεύουσες **ονοματικές προτάσεις.**

  π.χ. Χρειάζεται να καθαρίσεις το δωμάτιό σου!

Τα επίθετα:
Κλίση των επιθέτων σε -ος, -ος, -ο

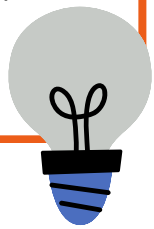
Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά. Δηλαδή, τα **περιγράφουν.**

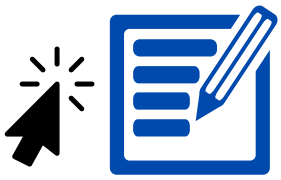
Τα επίθετα **προσδιορίζουν:** ⟶το χρώμα, το μέγεθος, το βάρος, το σχήμα, το υλικό, την αίσθηση, την ιδιότητα, την αξία ή την κατάσταση.

π.χ. γυάλινος. // π.χ. συμπαθητικός. // π.χ. φρόνιμος.

Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

π.χ. ο πέτρινος τοίχος. // π.χ. η γυαλιστερή ασπίδα. // π.χ. το στρογγυλό τραπέζι.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Κλίση των επιθέτων σε -ος, -ος, -ο

Παράδειγμα κλίσης:

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον	ο αριστούχος	η αριστούχος	το αριστούχο
Γεν.	του αριστούχου	της αριστούχου	του αριστούχου
Αιτ.	τον αριστούχο	την αριστούχο	το αριστούχο
Κλητ.	- αριστούχε	- αριστούχε	- αριστούχο

Πληθυντικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον	οι αριστούχοι	οι αριστούχοι	τα αριστούχα
Γεν.	των αριστούχων	των αριστούχων	των αριστούχων
Αιτ.	τους αριστούχους	τις αριστούχους	τα αριστούχα
Κλητ.	- αριστούχοι	- αριστούχοι	- αριστούχα

ΠΡΟΣΟΧΗ! Τα **αρσενικά** και τα **θηλυκά** επίθετα σε -ος κλίνονται **με τον ίδιο τρόπο.**

Τα επίθετα:
Κλίση των επιθέτων σε -ων, -ουσα, -ον

Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά. Δηλαδή, τα **περιγράφουν.**

Τα επίθετα **προσδιορίζουν:** ⟶ το χρώμα, το μέγεθος, το βάρος, το σχήμα, το υλικό, την αίσθηση, την ιδιότητα, την αξία ή την κατάσταση.

π.χ. γυάλινος. // π.χ. συμπαθητικός. // π.χ. φρόνιμος.

Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

π.χ. ο πέτρινος τοίχος. // π.χ. η γυαλιστερή ασπίδα. // π.χ. το στρογγυλό τραπέζι.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Κλίση των επιθέτων σε -ων, -ουσα, -ον

Παράδειγμα κλίσης:

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον	ο απών	η απούσα	το απόν
Γεν.	του απόντος	της απούσας	του απόντος
Αιτ.	τον απόντα	την απούσα	το απόν
Κλητ.	-	-	-

Πληθυντικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ον	οι απόντες	οι απούσες	τα απόντα
Γεν.	των απόντων	των απουσών	των απόντων
Αιτ.	τους απόντες	τις απούσες	τα απόντα
Κλητ.	-	-	-

- Τα επίθετα σε **-ων, -ουσα, -ον** προέρχονται από τη **μετοχή των ρημάτων** της ενεργητικής φωνής στα αρχαία ελληνικά.

- Τα επίθετα σε **-ων, -ουσα, -ον** δεν σχηματίζουν κλιτική.

ONLINE TEST

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

13

13

Οι χρόνοι του ρήματος: Παθητική φωνή

Η οριστική

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι **χρόνοι του ρήματος** μας δείχνουν αν μια πράξη έγινε στο **παρελθόν** (παρελθοντικοί χρόνοι), στο **παρόν** (παροντικοί χρόνοι) ή στο **μέλλον** (μελλοντικοί χρόνοι).

Παρελθόν	**Παρατατικός:**	Τι πάθαινα.	π.χ. γραφόμουν.
	Αόριστος:	Τι επαθα.	π.χ. γράφτηκα.
	Υπερσυντέλικος:	Τι είχα πάθει.	π.χ. είχα γραφτεί.
Παρόν	**Ενεστώτας:**	Τι παθαίνω.	π.χ. γράφομαι
	Παρακείμενος:	Τι έχω πάθει.	π.χ. έχω γραφτεί.
Μέλλον	**Εξακολουθητικός Μέλλοντας:**	Τι θα παθαίνω.	π.χ. θα γράφομαι.
	Στιγμιαίος Μέλλοντας:	Τι θα πάθω.	π.χ. θα γραφτώ.
	Συντελεσμένος Μέλλοντας:	Τι θα έχω πάθει.	π.χ. θα έχω γραφτεί.

Οι χρόνοι διακρίνονται ανάλογα με τη χρονική βαθμίδα που δηλώνουν.

Έτσι, οι χρόνοι μπορεί να είναι:

1. Παρελθοντικοί (αναφέρονται στο παρελθόν)

- Ο **παρατατικός** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία πράξη έγινε στο παρελθόν και **είχε διάρκεια.** Δηλαδή, στο **εχθές, συνέχεια ή σε επανάληψη**. Ο **παρατατικός** έχει το ίδιο θέμα με τον **ενεστώτα** (π.χ. ζωγραφίζω → ζωγράφιζα // π.χ. βάφομαι → βαφόμουν). Στο α΄ ενικό πρόσωπο της **ενεργητικής φωνής** έχει κατάληξη **-α**, ενώ της **παθητικής φωνής** έχει κατάληξη **-ομουν.**

  π.χ. Η Κατερίνα κοιμόταν μέχρι το μεσημέρι.
  π.χ. Η Νίκη ετοιμαζόταν όλο το απόγευμα για το πάρτι.

- Ο **αόριστος** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία πράξη έγινε στο **παρελθόν** και **δεν είχε διάρκεια**. Δηλαδή, στο **εχθές** και **για μία φορά.** Στην **ενεργητική φωνή**, το χαρακτηριστικό σύμφωνο του αορίστου είναι το -σ- (π.χ. ζωγράφισα), ενώ στην **παθητική φωνή**, πιο συνηθισμένο είναι το -θ (π.χ. λύθηκα).

  π.χ. Η ταινία κυκλοφόρησε εχθές στους κινηματογράφους.
  π.χ. Το Σάββατο πήγα στο παγοδρόμιο με τους γονείς μου.

- Ο **υπερσυντέλικος** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία **πράξη** έγινε στο **παρελθόν** και **ολοκληρώθηκε** τότε. Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι **(ενεργητική φωνή)** ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι **(παθητική φωνή).** Για να σχηματίσουμε τον υπερσυντέλικο χρησιμοποιούμε το **βοηθητικό ρήμα «έχω»** στον παρατατικό.

  π.χ. Είχα διαβάσει πολύ καλά για το τεστ.
  π.χ. Πέρσι, είχαμε γραφτεί στην ομάδα βόλεϊ του δήμου.

2. Παροντικοί (αναφέρονται στο παρόν).

- Ο **ενεστώτας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία πράξη γίνεται στο **παρόν** και, συγκεκριμένα, **τώρα**. Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι (**ενεργητική φωνή**) ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι (**παθητική φωνή**). Για το α' ενικό πρόσωπο («εγώ»), στην **ενεργητική φωνή** η κατάληξη είναι -**ω** και στην **παθητική φωνή**, η κατάληξη είναι -**μαι**.

  π.χ. Η Μαρία διαβάζει για τις εξετάσεις.
  π.χ. Ο Γιώργος παίζει με τους φίλους του.

- Ο **παρακείμενος** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία **πράξη** έγινε στο **παρελθόν** και τα **αποτελέσματά** της είναι φανερά στο **παρόν**. Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι (**ενεργητική φωνή**) ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι (**παθητική φωνή**). Για να σχηματίσουμε τον παρακείμενο χρησιμοποιούμε το **βοηθητικό ρήμα «έχω»** στον ενεστώτα.

  π.χ. Έχω διαβάσει πολύ καλά για το σημερινό τεστ.
  π.χ. Τον τελευταίο καιρό, έχω ζωγραφίσει πολλούς πίνακες.

3. Μελλοντικοί (αναφέρονται στο μέλλον).

- Ο **εξακολουθητικός μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μια πράξη θα γίνει στο **μέλλον**, αλλά θα έχει διάρκεια. Δηλαδή, θα συμβαίνει **συνέχεια** ή **επαναλαμβανόμενα**. Για να τον σχηματίσουμε, χρησιμοποιούμε τη λέξη «**θα**» και το ρήμα στον **ενεστώτα**.

  π.χ. Το καλοκαίρι θα πηγαίνουμε διακοπές στο χωριό.
  π.χ. Η Νεφέλη θα διαβάζει μέχρι τις τελικές εξετάσεις.

- Ο **στιγμιαίος** ή **συνοπτικός μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μια πράξη θα γίνει στο **μέλλον**, αλλά δεν θα έχει διάρκεια. Δηλαδή, θα συμβεί μόνο **μία φορά**.

  π.χ. Η Νίκη θα γιορτάσει τα γενέθλιά της το Σάββατο.
  π.χ. Ο Πρόδρομος θα μετακομίσει στα Τρίκαλα.

- **Ο συντελεσμένος μέλλοντας** είναι ο χρόνος που δηλώνει ότι μία **πράξη** θα γίνει στο **μέλλον** πριν από κάποια άλλη. Η πράξη αυτή μπορεί να φανερώνει ότι κάποιος κάνει κάτι (**ενεργητική φωνή**) ή ότι κάποιος παθαίνει κάτι (**παθητική φωνή**). Για να σχηματίσουμε τον συντελεσμένο μέλλοντα χρησιμοποιούμε το **βοηθητικό ρήμα «έχω»** στον μέλλοντα.

  π.χ. Θα έχω διαβάσει, πριν γυρίσεις από τη δουλειά.
  π.χ. Το φαγητό θα έχει κρυώσει μέχρι να κάνεις μπάνιο.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε -λλω (π.χ. αναβάλλω), στους **χρόνους διαρκείας** διατηρούν το **διπλό -λ-.** Στους **συνοπτικούς χρόνου**ς, γράφονται με **ένα -λ-.**

π.χ. Παρατατικός: ανέβαλλα & Εξακ. Μέλλοντας: θα αναβάλλω.
Αόριστος: ανέβαλα & Στ. Μέλλοντας: θα αναβάλω.

- Στον **αόριστο**:

→ Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ωνω, έχουν αόριστο σε -ωσα.
π.χ. παγώνω → πάγωσα.
→ Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ιζω, έχουν αόριστο σε -ισα.
π.χ. φροντίζω → φρόντισα.
→ Τα ρήματα που τονίζονται στο -ώ, έχουν αόριστο σε -ησα.
π.χ. τραγουδώ → τραγούδησα.

- **Πότε γράφω «-με» και «-μαι»:** Το **«-με»** χρησιμοποιείται στην **ενεργητική φωνή**, στο α' πληθυντικό πρόσωπο («**εμείς**»). Το **«-μαι»** χρησιμοποιείται στην **παθητική φωνή**, στο α' ενικό πρόσωπο («**εγώ**»).

π.χ. Εμείς γράφουμε διαγώνισμα.
π.χ. Εγώ γράφομαι στο σχολείο.

- **Πότε γράφω «-τε» και «-ται»:** Το **«-τε»** χρησιμοποιείται στην **ενεργητική φωνή**, στο β' πληθυντικό πρόσωπο («**εσείς**»). Το **«-ται»** χρησιμοποιείται στην **παθητική φωνή**, στο γ' ενικό πρόσωπο («**αυτός**»).

π.χ. Εσείς γράφετε μια έκθεση.
π.χ. Η έκθεση γράφεται στο τετράδιο «Ελληνικών».

Παράδειγμα Κλίσης

Οριστική Έγκλιση

Παθητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

		Παρατατικός	Αόριστος	Υπερσυντέλικος
Παρελθόν	εγώ	γραφόμουν	γράφτηκα	είχα γραφτεί
	εσύ	γραφόσουν	γράφτηκες	είχες γραφτεί
	αυτός/ αυτή/ αυτό	γραφόταν	γράφτηκε	είχε γραφτεί

Πληθυντικός Αριθμός

Παρελθόν	εμείς	γραφόμασταν	γραφτήκαμε	είχαμε γραφτεί
	εσείς	γραφόσασταν	γραφτήκατε	είχατε γραφτεί
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	γράφονταν	γράφτηκαν	είχαν γραφτεί

Ενικός Αριθμός

		Ενεστώτας	Παρακείμενος
Παρόν	εγώ	γράφομαι	έχω γραφτεί
	εσύ	γράφεσαι	έχεις γραφτεί
	αυτός/ αυτή/ αυτό	γράφεται	έχει γραφτεί

Πληθυντικός Αριθμός

Παρόν	εμείς	γραφόμαστε	έχουμε γραφτεί
	εσείς	γράφεστε	έχετε γραφτεί
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	γράφονται	έχουν γραφτεί

Ενικός Αριθμός

		Εξακολουθητικός Μέλλοντας	**Συνοπτικός Μέλλοντας**	**Συντελεσμένος Μέλλοντας**
Μέλλον	εγώ	θα γράφομαι	θα γραφτώ	θα έχω γραφτεί
	εσύ	θα γράφεσαι	θα γραφτείς	θα έχεις γραφτεί
	αυτός/ αυτή/ αυτό	θα γράφεται	θα γραφτεί	θα έχει γραφτεί

Πληθυντικός Αριθμός

Μέλλον	εμείς	θα γραφόμαστε	θα γραφτούμε	θα έχουμε γραφτεί
	εσείς	θα γράφεστε	θα γραφτείτε	θα έχετε γραφτεί
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	θα γράφονται	θα γραφτούν	θα έχουν γραφτεί

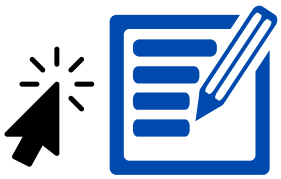
Ενεργητική & Παθητική σύνταξη

Ενεργητική σύνταξη έχουμε όταν επιθυμούμε να δώσουμε **έμφαση** στο «ποιος» κάνει μια ενέργεια. Δηλαδή, στο **υποκείμενο** του ρήματος. Στην ενεργητική σύνταξη, τα **ρήματα** είναι στην **ενεργητική φωνή**.

π.χ. Ο Γιώργος παίζει μπάλα.

Παθητική σύνταξη έχουμε όταν επιθυμούμε να δώσουμε **έμφαση** στην **ενέργεια** που κάνει κάποιος. Δηλαδή, στο **ρήμα** της πρότασης. Στην παθητική σύνταξη, τα **ρήματα** είναι στην **παθητική φωνή**.

π.χ. Ο αγώνας θα κριθεί στην παράταση.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Στην **παθητική** σύνταξη, τις περισσότερες φορές, υπάρχει ποιητικό αίτιο. Το **ποιητικό αίτιο** φανερώνει το **πρόσωπο** από το οποίο πραγματοποιείται η **ενέργεια** που δηλώνει το ρήμα της πρότασης.

π.χ. Η φωτιά στο δάσος σβήστηκε από τους πυροσβέστες.

π.χ. Οι μαθητές διδάχθηκαν το μάθημα από τη δασκάλα.

Μετατροπή Ενεργητικής Σύνταξης σε Παθητική

- Βάζουμε το **ρήμα** στην παθητική φωνή.
- Τρέπουμε το αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος σε **υποκείμενο** του παθητικού ρήματος.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Το υποκείμενο του ρήματος μπαίνει πάντα σε ονομαστική πτώση.

- Τρέπουμε το υποκείμενο του ενεργητικού ρήματος σε **ποιητικό αίτιο**.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Για να φτιάξω το ποιητικό αίτιο, βάζω την πρόθεση από και το όνομα σε αιτιατική πτώση.
π.χ. Ο μαθητής λύνει την άσκηση. → Η άσκηση λύνεται από τον μαθητή.

Μετατροπή Παθητικής Σύνταξης σε Ενεργητική

- Βάζουμε το **ρήμα** στην ενεργητική φωνή.
- Τρέπουμε το υποκείμενο του παθητικού ρήματος σε **αντικείμενο** του ενεργητικού ρήματος.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Το αντικείμενο του ρήματος μπαίνει, κυρίως, σε αιτιατική πτώση.

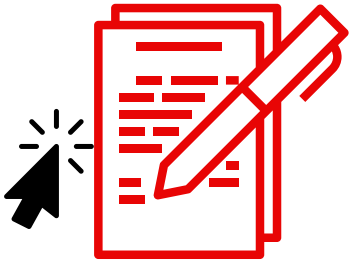
- Τρέπουμε το ποιητικό αίτιο του παθητικού ρήματος σε **υποκείμενο** του ενεργητικού ρήματος.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Το υποκείμενο του ρήματος μπαίνει πάντα σε ονομαστική πτώση.

π.χ. Το μάθημα διδάσκεται από τον δάσκαλο. → Ο δάσκαλος διδάσκει το μάθημα.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Δεν αλλάζω χρόνο στο ρήμα, κατά τη μεταφορά του στην άλλη φωνή.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

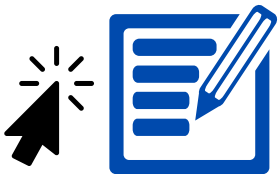
Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι αναφορικές προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, ο οποίος ειδικεύεται στα παιδιά.

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, όπου έμεινε μέχρι τις 14:00.

Οι αναφορικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- Οι **αναφορικές προτάσεις** μπορεί να είναι είτε **ονοματικές** είτε **επιρρηματικές**.
- Οι **ονοματικές αναφορικές προτάσεις** έχουν συντακτικά θέση ονόματος και εισάγονται με τις **αναφορικές αντωνυμίες**: ο οποίος/ η οποία/ το οποίο, όποιος, -α, -ο, όσος, -η, -ο και την άκλιτη λέξη: που.
- Οι **επιρρηματικές αναφορικές προτάσεις** εισάγονται με τα αναφορικά επιρρήματα: όπου, οπουδήποτε και την άκλιτη λέξη: που.

Τα είδη των αναφορικών προτάσεων

Οι αναφορικές προτάσεις διακρίνονται σε:

1. αναφορικές προσδιοριστικές. Δίνουν μια πληροφορία απαραίτητη για να καταλάβουμε το νόημα της πρότασης στην οποία αναφέρονται.

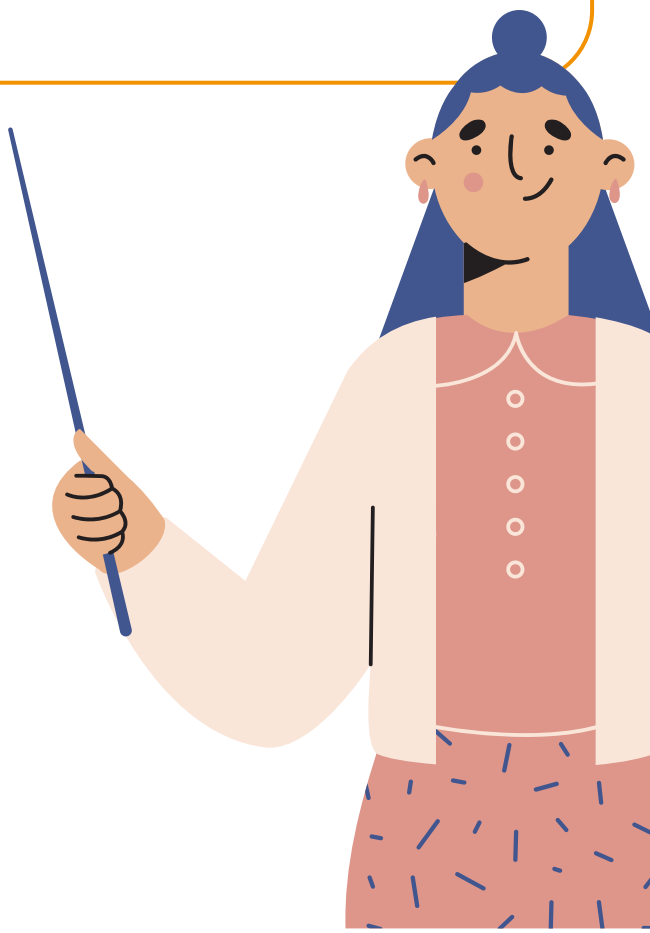
π.χ. Αύριο να φέρετε το τετράδιο που γράφουμε τις εκθέσεις.

2. αναφορικές μη προσδιοριστικές ή **προσθετικές.** Δεν δίνουν μια πληροφορία απαραίτητη για να καταλάβουμε το νόημα της πρότασης στην οποία αναφέρονται.

π.χ. Αύριο να φέρετε το τετράδιο Εκθέσεων, που έχει μπλε εξώφυλλο.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Χωρίζουμε με **κόμμα** μόνο όσες αναφορικές προτάσεις δεν είναι απαραίτητες για να καταλάβουμε το νόημα εκείνης που προσδιορίζουν. Δηλαδή, τις **προσθετικές**, οι οποίες απλώς προσθέτουν μια επιπλέον πληροφορία.

Η δομή της πρότασης: Η απλή πρόταση

Πρόταση ονομάζουμε ένα **σύνολο λέξεων** που έχει ένα ολοκληρωμένο νόημα.

Μία **απλή πρόταση**
αποτελείται από το **ρήμα**, το **υποκείμενο** και το **αντικείμενο** ή το **κατηγορούμενο**.
Στα Νέα Ελληνικά τοποθετούμε τις λέξεις με την εξής σειρά:

Υποκείμενο:	Η Νίκη	Η Νίκη
Ρήμα:	παίζει	είναι
Αντικείμενο:	τένις.	
Κατηγορούμενο:		τενίστρια.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Το Υποκείμενο:

Απαντά πάντα στην ερώτηση «**Ποιος;**». Είναι το **πρόσωπο**, το **ζώο** ή το **πράγμα** που:

- **κάνει** κάτι.
  π.χ. Η γάτα **ταΐζει** τα μωρά της. (ποιος;) Η γάτα.
- **παθαίνει** κάτι.
  π.χ. Ο Ξενοφών **χτύπησε** παίζοντας μπάλα. (ποιος;) Ο Ξενοφών.
- **βρίσκεται σε μία κατάσταση**.
  π.χ. Το δαχτυλίδι **βρέθηκε**. (ποιος;) Το δαχτυλίδι.

Το υποκείμενο βρίσκεται πάντα σε πτώση **ονομαστική.**

Το υποκείμενο μπορεί να είναι **όνομα** (κύριο ή κοινό), όταν το **ρήμα** είναι **προσωπικό.**

π.χ. Η γάτα πίνει το γάλα από το μπολ. (ουσιαστικό)

Το υποκείμενο μπορεί να είναι ή μια **δευτερεύουσα ονοματική πρόταση,** εάν υπάρχει **απρόσωπο ρήμα** ή **απρόσωπη έκφραση** στην πρόταση.

π.χ. Φαίνεται ότι θα βρέξει. (δευτερεύουσα ειδική πρόταση)

Το ρήμα:

Απαντά στην ερώτηση **«Τι κάνει;»**. Πάντα συμφωνεί με το υποκείμενο σε αριθμό και πρόσωπο, ενώ μας πληροφορεί:

- τι **κάνει** το υποκείμενο.

π.χ. Η Νίκη **φτιάχνει** ένα παζλ. (τι κάνει η Νίκη;) Φτιάχνει.

- τι **παθαίνει** το υποκείμενο.

π.χ. Η φωτιά σβήστηκε από τους πυροσβέστες. (τι έκανε η φωτιά;) Σβήστηκε.

- **σε ποια κατάσταση** βρίσκεται το υποκείμενο.

π.χ. Το μωρό δεν κοιμάται τα βράδια. (τι κάνει το μωρό;) Δεν κοιμάται.

Τα **ρήματα** που δέχονται **αντικείμενο** λέγονται **μεταβατικά**, ενώ όσα **δεν έχουν αντικείμενα** λέγονται **αμετάβατα**. Μερικά ρήματα μπορούν να είναι είτε μεταβατικά είτε αμετάβατα.

π.χ. Η Μαρία **χορεύει** παραδοσιακούς χορούς. (μεταβατικό)

π.χ. Η Μαρία χορεύει. (αμετάβατο)

Ένα ρήμα ονομάζεται **μονόπτωτο,** όταν έχει ένα **αντικείμενο** και **δίπτωτο**, όταν έχει **περισσότερα από ένα αντικείμενα** σε διαφορετική πτώση.

π.χ. Ο Γιάννης **μαθαίνει** αγγλικά. (μονόπτωτο)

π.χ. Ο Γιάννης **μαθαίνει** στη Μαρία αγγλικά. (δίπτωτο)

Όταν ένα ρήμα δεν έχει συγκεκριμένο πρόσωπο ως υποκείμενο αλλά μία πρόταση, λέγεται **απρόσωπο** (π.χ. πρέπει, φαίνεται, λέγεται, μπορεί, είναι φυσικό, είναι φανερό κ.α.).

π.χ. Υπάρχει φόβος ότι θα ακυρωθεί η συναυλία. (δευτερεύουσα ειδική πρόταση)

Το αντικείμενο:

Απαντά στην ερώτηση **«Τι;».** Είναι η λέξη που φανερώνει **που πηγαίνει η ενέργεια** που κάνει το υποκείμενο.

π.χ. Η γιαγιά πλάθει κουλουράκια. (Τι πλάθει η γιαγιά;) Κουλουράκια.
π.χ. Ο Γιάννης βλέπει ταινία. (Τι βλέπει ο Γιάννης;) Ταινία.

Το **αντικείμενο** βρίσκεται κυρίως σε πτώση **αιτιατική.**

Το κατηγορούμενο:

Απαντά στην ερώτηση **«Τι;»**. Είναι η λέξη που φανερώνει **μια ιδιότητα** που έχει το υποκείμενο ή το αντικείμενο του ρήματος.

π.χ. Ο Γιώργος εκλέχθηκε πρόεδρος. (Τι εκλέχθηκε ο Γιώργος;) Πρόεδρος.
π.χ. Η μαμά έβαψε το δωμάτιο κίτρινο. (Τι έβαψε το δωμάτιο;) Κίτρινο.

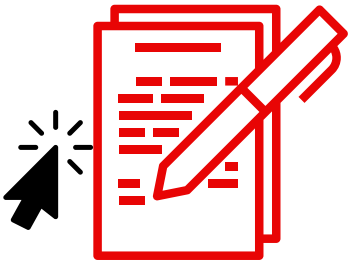
Το **κατηγορούμενο** βρίσκεται στην **ονομαστική**, όταν προσδιορίζει το **υποκείμενο**.

Το **κατηγορούμενο** βρίσκεται στην **αιτιατική**, όταν προσδιορίζει το **αντικείμενο**.

Τα **ρήματα** που συνδέουν το υποκείμενο ή το αντικείμενο με το κατηγορούμενο λέγονται **συνδετικά**.

Σ**υνδετικά ρήματα** είναι τα: **είμαι, γίνομαι, φαίνομαι, μοιάζω, εκλέγομαι, ονομάζομαι κ.α.**

ΠΡΟΣΟΧΗ! Το υποκείμενο, το αντικείμενο ή το κατηγορούμενο δεν χωρίζεται ποτέ από το ρήμα με κόμμα.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

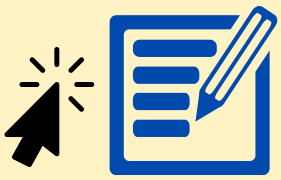
Τα αριθμητικά επίθετα

Τα αριθμητικά επίθετα

Τα **αριθμητικά επίθετα** είναι εκείνα που φανερώνουν τον **αριθμό** των λέξεων που προσδιορίζουν. Ανάλογα με τη σημασία τους, τα αριθμητικά επίθετα διακρίνονται σε:

- **Απόλυτα** αριθμητικά, που δηλώνουν έναν συγκεκριμένο πλήθος.

  π.χ. Η Νίκη έχει τρία σκυλάκια.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- **Τακτικά** αριθμητικά, που δηλώνουν τη σειρά (τάξη).

  π.χ. Ο Δημήτρης βγήκε πρώτος στον διαγωνισμό τρεξίματος.

- **Πολλαπλασιαστικά** αριθμητικά, που δηλώνουν από πόσα μέρη αποτελείται κάτι.

  π.χ. Η αδερφή μου κοιμάται σε διπλό κρεβάτι.

- **Αναλογικά** αριθμητικά, που δηλώνουν πόσες φορές κάτι είναι μεγαλύτερο από κάτι άλλο.

  π.χ. Το σπίτι στο χωριό έχει τριπλάσια αυλή από το σπίτι στην πόλη.

- Το θηλυκό αόριστο άρθρο (μια) **δεν** τονίζεται. Έτσι, ξεχωρίζει από το αριθμητικό επίθετο «μία».

  π.χ. **Μια** κοπέλα μπήκε στο μαγαζί και αγόρασε **μία** σοκολάτα.

- Οι αριθμοί μέχρι το δεκαεννιά (19) γράφονται με μια λέξη.

  π.χ. δεκατρία // είκοσι τρία.

- Οι αριθμοί που έχουν μέσα τους το «εννιά» (9) γράφονται με -νν-, ενώ οι υπόλοιπες με -ν-.

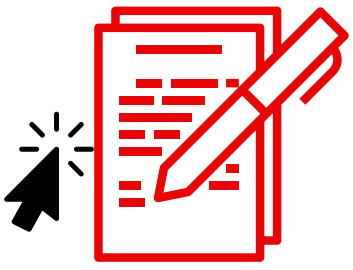
  π.χ. εννιακόσια // ενενήντα.

- Από τα απόλυτα αριθμητικά κλίνονται μόνο τα:

  → ένας, μία- μια, ένα.

  → τρεις, τρεις, τρία.

  → τέσσερις, τέσσερις, τέσσερα.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το επίθετο: Τα αριθμητικά επίθετα

Τα **επίθετα** συνοδεύουν **ουσιαστικά** και μας δίνουν επιπλέον **πληροφορίες** για αυτά. Δηλαδή, τα **περιγράφουν**.

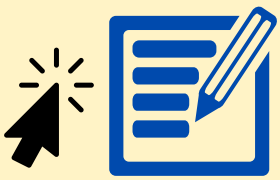
Τα επίθετα **συμφωνούν** με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν σε **γένος** (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), **πτώση** (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική) και **αριθμό** (ενικός, πληθυντικός).

Τα αριθμητικά επίθετα

Τα **αριθμητικά επίθετα** είναι εκείνα που φανερώνουν τον **αριθμό** των λέξεων που προσδιορίζουν. Ανάλογα με τη σημασία τους, τα αριθμητικά επίθετα διακρίνονται σε:

- **Απόλυτα** αριθμητικά, που δηλώνουν έναν συγκεκριμένο πλήθος.

  π.χ. Η Νίκη έχει τρία σκυλάκια.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- **Τακτικά** αριθμητικά, που δηλώνουν τη σειρά (τάξη).

  π.χ. Ο Δημήτρης βγήκε πρώτος στον διαγωνισμό τρεξίματος.

- **Πολλαπλασιαστικά** αριθμητικά, που δηλώνουν από πόσα μέρη αποτελείται κάτι.

  π.χ. Η αδερφή μου κοιμάται σε διπλό κρεβάτι.

- **Αναλογικά** αριθμητικά, που δηλώνουν πόσες φορές κάτι είναι μεγαλύτερο από κάτι άλλο.

  π.χ. Το σπίτι στο χωριό έχει τριπλάσια αυλή από το σπίτι στην πόλη.

- Το θηλυκό αόριστο άρθρο (μια) **δεν** τονίζεται. Έτσι, ξεχωρίζει από το αριθμητικό επίθετο «μία».

  π.χ. **Μια** κοπέλα μπήκε στο μαγαζί και αγόρασε **μία** σοκολάτα.

- Οι αριθμοί μέχρι το δεκαεννιά (19) γράφονται με μια λέξη.

  π.χ. δεκατρία // είκοσι τρία.

- Οι αριθμοί που έχουν μέσα τους το «εννιά» (9) γράφονται με -νν-, ενώ οι υπόλοιπες με -ν-.

  π.χ. εννιακόσια // ενενήντα.

- Από τα απόλυτα αριθμητικά κλίνονται μόνο τα:

  → ένας, μία- μια, ένα.

  → τρεις, τρεις, τρία.

  → τέσσερις, τέσσερις, τέσσερα.

Οι σύνθετες λέξεις

Σύνθετες λέξεις είναι εκείνες που προέρχονται από την **ένωση δύο** ή **περισσότερων διαφορετικών λέξεων**.

π.χ. βιβλίο + θήκη = βιβλιοθήκη.
π.χ. α (στερητικό) + παρά + δεκτός = απαράδεκτος.

Οι **δύο ή παραπάνω λέξεις** που χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε τη νέα, ονομάζονται **συνθετικά**. Επομένως, μία **σύνθετη λέξη** έχει τουλάχιστον **α' συνθετικό** και **β' συνθετικό**.

π.χ.
α' συνθετικό: μαχαίρι.
β' συνθετικό: πιρούνι.
σύνθετη λέξη: μαχαιροπίρουνο.

Παρατηρούμε ότι στην παραπάνω λέξη το τελικό «-ι» από τη λέξη «μαχαίρι» μετατράπηκε σε «-ο-» (μαχαιρ-ο-πίρουνο). Το «-ο-» αυτό χρησιμοποιείται, τις περισσότερες φορές, για να κάνουμε την ένωση δύο λέξεων.

π.χ. μαξιλάρι + θήκη = μαξιλαρ-ο-θήκη.
π.χ. δρεπάνι + κατσαβίδι = δρεπαν-ο-κατσάβιδο.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

	σημασία	**σύνθετες λέξεις**
α (αν-)	[στερητικό]	αδιάβαστος, ακίνητος, αναποτελεσματικός.
αει-	πάντα, αδιάκοπα	αειφορία, αειθαλής.
αλληλο-	ο ένας τον άλλο	αλληλογραφώ, αλληλεπίδραση.
αμφι-	από τα δύο μέρη	αμφίδρομος, αμφίβιο.
αρχι-	πρώτος, ανώτερος	αρχιμάγειρας, αρχιεπίσκοπος.
αυτο-	από μόνος μου	αυτοβελτίωση, αυτοσαρκασμός.
διχο-	μοιρασμένος σε δύο	διχοτόμηση, διχόνοια.
δυσ-	δύσκολα, κακά	δυσαρέσκεια, δυσεπίλυτος
ευ-	καλά, εύκολα	εύκολος, ευστροφία.
ημι-	μισό	ημίφως, ημιτελής.
ομο-	μαζί, ίδια	ομογενής, ομοφωνία.
παν-	όλος	πάνσοφος, πανελλαδικές.
πυρο-	φωτιά	πυροβολώ, πυρκαγιά.
τηλε-	μακριά	τηλεκατευθυνόμενο, τηλεχειριστήριο.

Ρήματα με -λλω ή -λω

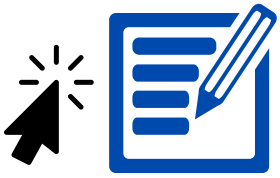
Τα ρήματα που τελειώνουν σε -λλω (π.χ. αναβάλλω), στους **χρόνους διαρκείας** διατηρούν το **διπλό -λ-**. Στους **συνοπτικούς χρόνους**, γράφονται με **ένα -λ-.**

π.χ. Παρατατικός: κατέβαλλα & Εξακ. Μέλλοντας: θα καταβάλλω.

Αόριστος: κατέβαλα & Στ. Μέλλοντας: θα καταβάλω.

Παράδειγμα κλίσης:

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οριστική Ενεστώτα	Υποτακτική Ενεστώτα	Παρατατικός
κατα-**βάλλ**-ω	να κατα-**βάλλ**-ω	κατέ-**βαλλ**-α

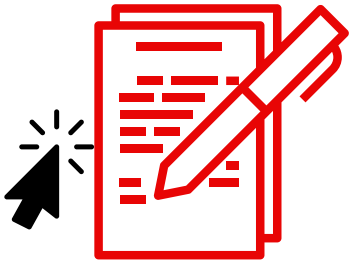
Οριστική Αορίστου	Υποτακτική Αορίστου	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος
κατέ-**βαλ**-α	να κατα-**βάλ**-ω	έχω κατα-**βάλ**-ει	είχα κατα-**βάλ**-ει

ONLINE TEST

Εξακολουθητικός μέλλοντας	
θα κατα-**βάλλ**-ω	
Συνοπτικός Μέλλοντας	**Συντελεσμένος Μέλλοντας**
θα κατα-**βάλ-**ω	θα έχω κατα-**βάλ-**ει

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

15

15

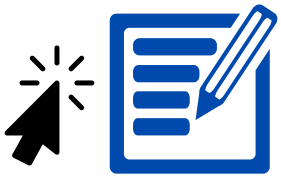

Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι αιτιολογικές προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, γιατί δεν ένιωθε καλά.

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, αφού είχε ξεκινήσει το μάθημα.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι αιτιολογικές προτάσεις

- Οι **δευτερεύουσες προτάσεις** που φανερώνουν **γιατί** έγινε κάτι – δηλαδή την **αιτία** – ονομάζονται **αιτιολογικές**.

π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, γιατί ήταν γεμάτος ζωγραφιές.

- Χρησιμοποιούνται στα **επιχειρήματα.**

π.χ. Δεν θέλω να πετάξω με αεροπλάνο, διότι φοβάμαι τα ύψη. Επομένως, θα πάρω το πλοίο.

- Οι **αιτιολογικές προτάσεις** ανήκουν στις **επιρρηματικές** προτάσεις.
- Οι **δευτερεύουσες αιτιολογικές** προτάσεις και οι **κύριες** προτάσεις συνδέονται μεταξύ τους με **αιτιολογικούς συνδέσμους.**

Οι αιτιολογικοί σύνδεσμοι

- Οι αιτιολογικοί σύνδεσμοι ανήκουν στους **υποτακτικούς συνδέσμους**.

- Οι **αιτιολογικοί σύνδεσμοι** είναι οι εξής: γιατί, επειδή, διότι, καθώς, που, αφού, εφόσον.

Τα αρκτικόλεξα

Όταν γράφουμε ένα σύνολο λέξεων χρησιμοποιώντας μόνο το **πρώτο** ή τα πρώτα γράμματα από τις λέξεις, τότε φτιάχνουμε **αρκτικόλεξα**.

Τα αρκτικόλεξα μάς βοηθούν να κρατάμε τον λόγο μας **σύντομο**.

Ως αρκτικόλεξα, συνήθως, εμφανίζονται οι **επωνυμίες** από επιχειρήσεις, οργανισμούς, ιδρύματα ή υπηρεσίες.

π.χ. ΕΛ.ΤΑ. → Ελληνικά Ταχυδρομεία.
Δ.Ε.Η. → Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού.
δηλ. → δηλαδή.
κτλ. → και τα λοιπά.
π.χ. → παραδείγματος χάρη.
π.Χ. → προ Χριστού.
π.μ. → προ μεσημβρίας.
μ.μ. → μετά μεσημβρίαν.
τ.μ. → τετραγωνικό μέτρο.
μ. → μέτρο.
τηλ. → τηλέφωνο.

ΠΡΟΣΟΧΗ!
Δεν ξεχνάμε να βάζουμε **τελεία (.)** ανάμεσα στα γράμματα.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι σύνθετες λέξεις

Σύνθετες λέξεις είναι εκείνες που προέρχονται από την **ένωση δύο** ή **περισσότερων διαφορετικών λέξεων**.

π.χ. βιβλίο + θήκη = βιβλιοθήκη.
π.χ. α (στερητικό) + παρά + δεκτός = απαράδεκτος.

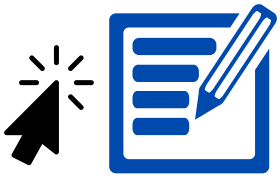
Οι **δύο ή παραπάνω λέξεις** που χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε τη νέα, ονομάζονται **συνθετικά**. Επομένως, μία **σύνθετη λέξη** έχει τουλάχιστον **α' συνθετικό** και **β' συνθετικό**.

π.χ.
α' συνθετικό: μαχαίρι.
β' συνθετικό: πιρούνι.
σύνθετη λέξη: μαχαιροπίρουνο.

Παρατηρούμε ότι στην παραπάνω λέξη το τελικό «-ι» από τη λέξη «μαχαίρι» μετατράπηκε σε «-ο-» (μαχαιρ-ο-πίρουνο). Το «-ο-» αυτό χρησιμοποιείται, τις περισσότερες φορές, για να κάνουμε την ένωση δύο λέξεων.

π.χ. μαξιλάρι + θήκη = μαξιλαρ-ο-θήκη.
π.χ. δρεπάνι + κατσαβίδι = δρεπαν-ο-κατσάβιδο.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Σύνθετες λέξεις με το επίρρημα τήλε

Το επίρρημα **τήλε** σημαίνει **μακριά.** Συνεπώς, αυτό που δηλώνει το β΄ συνθετικό της συμβαίνει από μακριά.

π.χ. τήλε + επικοινωνία → τηλεπικοινωνία. Δηλαδή, η επικοινωνία που γίνεται από μακριά.

π.χ. τήλε + χειριστήριο → τηλεχειριστήριο. Δηλαδή, η συσκευή που μας επιτρέπει να χειριζόμαστε κάτι από μακριά.

Ευθύς και πλάγιος λόγος

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Ο **ευθύς λόγος** χρησιμοποιείται, όταν μεταφέρουμε τα **λόγια κάποιου τρίτου άμεσα**, ακριβώς όπως τα ακούσαμε από τον ίδιο.

✓ Πολλές φορές, οι φράσεις μπαίνουν μέσα σε **εισαγωγικά**. Ανάλογα τον τρόπο που θα επιλέξουμε, πριν από τη φράση που βρίσκεται σε ευθύ λόγο, βάζουμε διπλή τελεία (:) ή, μετά από αυτή, βάζουμε κόμμα (,).

π.χ. Ο Γιάννης ρώτησε: «Μπαμπά, θα έρθεις να με πάρεις από το σχολείο;».
π.χ. «Μπαμπά, θα έρθεις να με πάρεις από το σχολείο;», ρώτησε ο Γιάννης.

✓ Ο **διάλογος** είναι ευθύς λόγος.

π.χ.
- Θα έρθεις να με πάρεις από το σχολείο;
- Τι ώρα σχολάς;
- 13:30.
- Εντάξει! Θα σε περιμένω στην είσοδο.

π.χ.
Κατερίνα: Μπορείς να με περιμένεις για να φύγουμε μαζί στο σχόλασμα;
Μιχάλης: Μην αργήσεις! Θα σε περιμένω στην είσοδο.

Ο **πλάγιος λόγος** χρησιμοποιείται, όταν μεταφέρουμε τα **λόγια κάποιου τρίτου έμμεσα**, όχι ακριβώς όπως τα ακούσαμε από τον ίδιο.

π.χ. Ο Γιάννης ρώτησε τον πατέρα του αν θα τον πάρει από το σχολείο.
π.χ. Η Κατερίνα ζήτησε από τον Μιχάλη να την περιμένει να φύγουν μαζί στο σχόλασμα.

Μετατροπή από ευθύ λόγο σε πλάγιο:

1. αφαιρούμε τα εισαγωγικά ή τις παύλες.

2. χρησιμοποιούμε ρήματα, όπως: ρώτησε, ζήτησε, ανέφερε, είπε κ.α.

3. αλλάζουμε το πρόσωπο, ώστε να βγάζει σωστό νόημα η πρότασή μας.

4. ενώνουμε τις προτάσεις με τους κατάλληλους συνδέσμους.

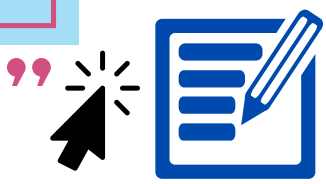
π.χ. «Αύριο θα πάμε εκδρομή», ανακοίνωσε ο διευθυντής στους μαθητές.

→Ο διευθυντής ανακοίνωσε στους μαθητές ότι αύριο θα πάνε εκδρομή.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η δομή της πρότασης: Το αντικείμενο

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Πρόταση ονομάζουμε ένα **σύνολο λέξεων** που έχει ένα ολοκληρωμένο νόημα.

Μία **απλή πρόταση**
αποτελείται από το **ρήμα**, το **υποκείμενο** και το **αντικείμενο** ή το **κατηγορούμενο**.
Στα Νέα Ελληνικά τοποθετούμε τις λέξεις με την εξής σειρά:

Υποκείμενο:	Η Νίκη	Η Νίκη
Ρήμα:	παίζει	είναι
Αντικείμενο:	τένις.	
Κατηγορούμενο:		τενίστρια.

Το αντικείμενο:

Απαντά στην ερώτηση **«Τι;».** Είναι η λέξη που φανερώνει **που πηγαίνει η ενέργεια** που κάνει το υποκείμενο.

π.χ. Η γιαγιά πλάθει κουλουράκια. (Τι πλάθει η γιαγιά;) Κουλουράκια.
π.χ. Ο Γιάννης βλέπει ταινία. (Τι βλέπει ο Γιάννης;) Ταινία.

Το **αντικείμενο** βρίσκεται κυρίως σε πτώση **αιτιατική.**

Οι εγκλίσεις του ρήματος: Η προστακτική

- Η **προστακτική** είναι η **έγκλιση** που φανερώνει **προσταγή**, **παράκληση** ή **ευχή**.

- Οι μόνοι **χρόνοι** που έχουν προστακτική είναι ο **ενεστώτας** και ο **αόριστος**. Η **προστακτική ενεστώτα** χρησιμοποιείται, όταν θέλουμε να έχει **διάρκεια** η πράξη (εξακολουθητική/ επαναλαμβανόμενη) και η **προστακτική αορίστου**, όταν μια πράξη διαρκεί **για λίγο** (συνοπτική/ στιγμιαία).

π.χ. Μάζευε το δωμάτιό σου! (συνέχεια - **ενεστώτας**)
π.χ. Μάζεψε το δωμάτιό σου! (αυτή τη στιγμή - **αόριστος**)

- Η **προστακτική** δέχεται άρνηση «**μην**».
π.χ. Μην περνάτε τον δρόμο, χωρίς να ελέγξετε και από τις δύο πλευρές.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τα πρόσωπα που σχηματίζουν τους τύπους της προστακτικής είναι:

το **β΄ ενικό πρόσωπο** (εσύ)
π.χ. Πρόσεχε στον δρόμο!

το **β΄ πληθυντικό πρόσωπο** (εσείς).
π.χ. Προσέχετε στον δρόμο!

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Στην προστακτική μερικά ρήματα γράφονται διαφορετικά.

Προσέχω το β΄ πληθυντικό πρόσωπο:

- –είτε.
π.χ. ανεβαίνω → ανεβείτε.

- –ήστε.
π.χ. αγαπώ → αγαπήστε.

- –ίστε.
π.χ. καθαρίζω → καθαρίστε.

Οι εγκλίσεις του ρήματος: Αόριστος ενεργητικής φωνής

Παράδειγμα κλίσης:

Ενεργητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

	Οριστική	Υποτακτική	Προστακτική
εγώ	έγραψα	να γράψω	-
εσύ	έγραψες	να γράψεις	γράψε
αυτός/ αυτή/ αυτό	έγραψε	να γράψει	-

Πληθυντικός Αριθμός

εμείς	γράψαμε	να γράψουμε	-
εσείς	γράψατε	να γράψετε	γράψτε
αυτοί/ αυτές/ αυτά	έγραψαν	να γράψουν	-

Το ρήμα:
Τα ρήματα Β΄ Συζυγίας

Τα ρήματα, στα Νέα Ελληνικά, διακρίνονται ανάλογα με την κατάληξη που έχουν σε:

- φωνές.
- συζυγίες.
- τάξεις.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Φωνή	**Ενεργητική -ω**		
Συζυγία	Α΄	Β'	
Τάξη		α΄	β'
Κατάληξη	-ω (π.χ. γράφω)	-άω/-ώ (π.χ. αγαπάω/ αγαπώ)	-ώ (π.χ. αδικώ)

Φωνή	Παθητική -μαι		
Συζυγία	Α΄	Β'	
Τάξη		α΄	β'
Κατάληξη	-ομαι (π.χ. γράφομαι)	-ιέμαι (π.χ. αγαπιέμαι)	-ούμαι (π.χ. αδικούμαι)

Το ρήμα εξαιρούμαι

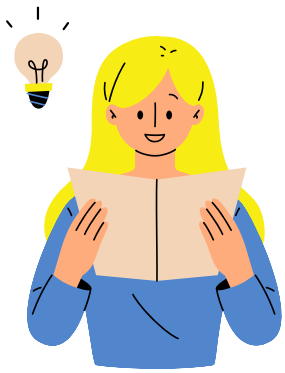
Παθητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

	Ενεστώτας	Παρατατικός
εγώ	εξαιρούμαι	-
εσύ	εξαιρείσαι	-
αυτός/ αυτή/ αυτό	εξαιρείται	εξαιρούνταν/ εξαιρείτο

Πληθυντικός Αριθμός

εμείς	εξαιρούμαστε	-
εσείς	εξαιρείστε	-
αυτοί/ αυτές/ αυτά	εξαιρούνται	εξαιρούνταν/ εξαιρούντο

Το ρήμα εξαρτώμαι

Παθητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

	Ενεστώτας	**Παρατατικός**
εγώ	εξαρτώμαι	εξαρτιόμουν
εσύ	εξαρτάσαι	εξαρτιόσουν
αυτός/ αυτή/ αυτό	εξαρτάται	εξαρτιόταν

Πληθυντικός Αριθμός

εμείς	εξαρτόμαστε/ εξαρτώμεθα	εξαρτιόμαστε
εσείς	εξαρτάστε/ εξαρτάσθε	εξαρτιόσαστε
αυτοί/ αυτές/ αυτά	εξαρτώνται	εξαρτιόνταν

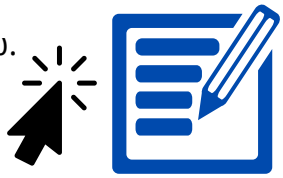
Το ρήμα:
Ρήματα σύνθετα με το άγω

Το ρήμα «άγω», στα αρχαία ελληνικά, σημαίνει «οδηγώ». Στα νέα ελληνικά, χρησιμοποιείται ως β΄ συνθετικό σε ρήματα, που έχουν ως α΄ συνθετικό προθέσεις.

π.χ. προ + άγω → προάγω.

π.χ. εκ + άγω → εξάγω.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Το ρήμα άγω και τα σύνθετα με αυτό ρήματα σχηματίζουν δύο θέματα:

σε χρόνους διαρκείας: αγ-.

σε συνοπτικούς χρόνους: αγαγ-.

Το ρήμα διεξάγω

Οριστική Έγκλιση

Ενεργητική Φωνή

Ενικός Αριθμός

		Παρατατικός	Αόριστος	Υπερσυντέλικος
Παρελθόν	εγώ	διεξήγα	διεξήγαγα	είχα διεξαγάγει
	εσύ	διεξήγες	διεξήγαγες	είχες διεξαγάγει
	αυτός/ αυτή/ αυτό	διεξήγε	διεξήγαγε	είχε διεξαγάγει

Πληθυντικός Αριθμός

Παρελθόν	εμείς	διεξήγαμε	διεξαγάγαμε	είχαμε διεξαγάγει
	εσείς	διεξήγατε	διεξαγάγατε	είχατε διεξαγάγει
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	διεξήγαν	διεξήγαγαν	είχαν διεξαγάγει

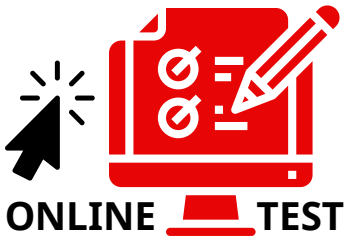
Ενικός Αριθμός

		Ενεστώτας	Παρακείμενος
Παρόν	εγώ	διεξάγω	έχω διεξαγάγει
	εσύ	διεξάγεις	έχεις διεξαγάγει
	αυτός/ αυτή/ αυτό	διεξάγει	έχει διεξαγάγει

Πληθυντικός Αριθμός

Παρόν	εμείς	διεξάγουμε	έχουμε διεξαγάγει
	εσείς	διεξάγετε	έχετε διεξαγάγει
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	διεξάγουν	έχουν διεξαγάγει

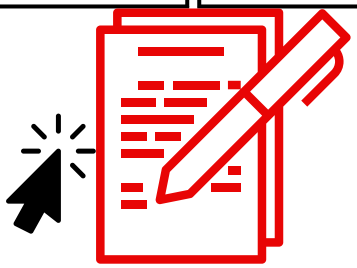
Ενικός Αριθμός

		Εξακολουθητικός Μέλλοντας	**Συνοπτικός Μέλλοντας**	**Συντελεσμένος Μέλλοντας**
Μέλλον	εγώ	θα διεξάγω	θα διεξαγάγω	θα έχω διεξαγάγει
	εσύ	θα διεξαγάγεις	θα διεξαγάγεις	θα έχεις διεξαγάγει
	αυτός/ αυτή/ αυτό	θα διεξαγάγει	θα διεξαγάγει	θα έχει διεξαγάγει

Πληθυντικός Αριθμός

Μέλλον	εμείς	θα διεξάγουμε	θα διεξαγάγουμε	θα έχουμε διεξαγάγει
	εσείς	θα διεξάγετε	θα διεξαγάγετε	θα έχετε διεξαγάγει
	αυτοί/ αυτές/ αυτά	θα διεξάγουν	θα διεξαγάγουν	θα έχουν διεξαγάγει

16

16

Οι συνώνυμες λέξεις

Συνώνυμες λέξεις λέμε όσες έχουν **ίδια ή παρόμοια έννοια** μεταξύ τους. Δηλαδή, η μία σημαίνει περίπου το ίδιο με την άλλη.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι τελικές προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, γιατί δεν ένιωθε καλά.

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, αφού είχε ξεκινήσει το μάθημα.

Οι τελικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- Οι **δευτερεύουσες προτάσεις** που φανερώνουν τον **σκοπό** που γίνεται κάτι ονομάζονται **τελικές.**

π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, <u>για να γράψει την άσκηση.</u>

- Οι **δευτερεύουσες τελικές** προτάσεις και οι **κύριες προτάσεις** συνδέονται μεταξύ τους με **τελικούς συνδέσμους.**

Οι τελικοί σύνδεσμοι

- Οι τελικοί σύνδεσμοι ανήκουν στους **υποτακτικούς συνδέσμους.**
- Οι **τελικοί σύνδεσμοι** είναι οι εξής: για να, να.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Ο σύνδεσμος **«να»** χρησιμοποιείται και στις βουλητικές προτάσεις. Ωστόσο, οι **βουλητικές προτάσεις** λειτουργούν ως **υποκείμενο ή αντικείμενο** ενός ρήματος, ενώ οι **τελικές** προτάσεις δηλώνουν τον **σκοπό.**

Στις **τελικές προτάσεις,** το **«να»** μπορεί να αντικατασταθεί με τον σύνδεσμο **«για να».**

π.χ. Πήγαμε στον κινηματογράφο **να** δούμε τη νέα ταινία. (τελική: για ποιον σκοπό πήγαμε στον κινηματογράφο;)

π.χ. Οι γονείς μου θέλουν **να** δουν τη νέα ταινία στον κινηματογράφο. (βουλητική: τι θέλουν οι γονείς μου;)

Οι δευτερεύουσες προτάσεις: Οι αποτελεσματικές/ συμπερασματικές προτάσεις

Δευτερεύουσες προτάσεις είναι εκείνες οι φράσεις που μας βοηθούν να κατανοήσουμε καλύτερα το περιεχόμενο μιας κύριας, αλλά δεν έχουν **κανένα νόημα** χωρίς αυτή.

π.χ. Η Μαρία επισκέφτηκε τον γιατρό, <u>γιατί δεν ένιωθε καλά.</u>

π.χ. Ο Γιάννης έφτασε στο σχολείο, αφού είχε ξεκινήσει το μάθημα.

Οι αποτελεσματικές / συμπερασματικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

- Οι **δευτερεύουσες προτάσεις** που φανερώνουν το **αποτέλεσμα** μιας ενέργειας ονομάζονται α**ποτελεσματικές/συμπερασματικές.**

π.χ. Η δασκάλα καθάρισε τον πίνακα, ώστε να γράψει την άσκηση.

- Οι **δευτερεύουσες αποτελεσματικές/συμπερασματικές προτάσεις και οι κύριες προτάσεις συνδέονται μεταξύ τους με συμπερασματικούς συνδέσμους**.

Οι συμπερασματικοί σύνδεσμοι

- Οι συμπερασματικοί σύνδεσμοι ανήκουν στους **υποτακτικούς συνδέσμους.**
- Οι **συμπερασματικοί σύνδεσμοι** είναι οι εξής: ώστε, λοιπόν, οπότε, άρα, επομένως.

Σύνθετα ρήματα και αύξηση

Όταν ένα ρήμα είναι σύνθετο με α΄ συνθετικό πρόθεση, τότε σχηματίζουν τον παρατατικό και τον αόριστο με έναν -ε- ανάμεσα στην πρόθεση και στο ρήμα. Το φαινόμενο αυτό λέγεται **εσωτερική αύξηση**.

π.χ. μετατρέπω → μετέτρεπα.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΣΟΧΗ!

- Εσωτερική αύξηση παίρνουν τα ρήματα στην **οριστική** και στους τύπους που **τονίζονται** σε αυτή.

  π.χ. μετ**έ**τρεπα → μετ**α**τρέπαμε.

- Η **προστακτική** δεν παίρνει **ποτέ αύξηση**.

  π.χ. παρήγγειλα → παράγγειλε & παραγγείλτε.

Οριστική Ενεστώτα	Οριστική Αορίστου	Συνοπτική Προστακτική
επιλέγω	επ**έ**λεξα	επίλεξε & επιλέξτε
απαγγέλω	απ**ή**γγειλα	απάγγειλε & απαγγείλτε
καταγράφω	κατ**έ**γραψα	κατάγραψε & καταγράψτε

Οι αντωνυμίες: Οι αυτοπαθείς αντωνυμίες

Οι **αντωνυμίες** είναι τα κλιτά μέρη του λόγου που χρησιμοποιούμαι **αντί των ονομάτων.**

π.χ. Ο **Γιώργος** αγόρασε μία νέα μπλούζα. → **Αυτός** αγόρασε μία νέα μπλούζα.
π.χ. Η Μαρία έφαγε **το σάντουιτς**. → Η Μαρία **το** έφαγε

Οι αυτοπαθείς αντωνυμίες

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Όταν θέλουμε να δηλώσουμε ότι το ίδιο πρόσωπο που κάνει κάτι (ενεργεί) είναι το ίδιο που δέχεται την ενέργεια, χρησιμοποιούμε τις αυτοπαθείς αντωνυμίες.

Ανάλογα με το πρόσωπο στο οποίο αναφερόμαστε, επιλέγουμε τον αντίστοιχο τύπο που ταιριάζει:

- **α΄ πρόσωπο: ο εαυτός μου, ο εαυτός μας// οι εαυτοί μας.**
- **β΄ πρόσωπο: ο εαυτός σου, ο εαυτός σας// οι εαυτοί σας.**
- **γ΄ πρόσωπο: ο εαυτός του/της, ο εαυτός τους// οι εαυτοί τους.**

Κάποιες φορές, αντί για την αυτοπαθή αντωνυμία, χρησιμοποιούμε τον κατάλληλο τύπο του ρήματος στην παθητική φωνή, για να δηλώσουμε την αυτοπάθεια.

π.χ. πλένω τον εαυτό μου → πλένομαι.

Κλίση αυτοπαθών αντωνυμιών:

Ενικός αριθμός

	α΄ πρόσωπο	β΄ πρόσωπο	γ΄ πρόσωπο
Ονομαστική	ο εαυτός μου	ο εαυτός σου	ο εαυτός του/της
Γενική	του εαυτού μου	του εαυτού σου	του εαυτού του/της
Αιτιατική	τον εαυτό μου	τον εαυτό σου	τον εαυτό του/της

Πληθυντικός αριθμός

	α΄ πρόσωπο	β΄ πρόσωπο	γ΄ πρόσωπο
Ονομαστική	ο εαυτός μας	ο εαυτός σας	ο εαυτός τους
Γενική	του εαυτού μας/ των εαυτών μας	του εαυτού σας/ των εαυτών σας	του εαυτού τους/ των εαυτών τους
Αιτιατική	τον εαυτό μας/ τους εαυτούς μας	τον εαυτό σας/ τους εαυτούς σας	τον εαυτό τους/ τους εαυτούς τους

Οι αντωνυμίες:
Οι οριστικές αντωνυμίες

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι **αντωνυμίες** είναι τα κλιτά μέρη του λόγου που χρησιμοποιούμαι **αντί των ονομάτων**.

π.χ. Ο **Γιώργος** αγόρασε μία νέα μπλούζα. → **Αυτός** αγόρασε μία νέα μπλούζα.
π.χ. Η Μαρία έφαγε **το σάντουιτς.** → Η Μαρία **το** έφαγε

Οι οριστικές αντωνυμίες

✓ Όταν θέλουμε να ξεχωρίσουμε ένα πρόσωπο ή ένα πράγμα από άλλα του ίδιου είδους, χρησιμοποιούμε τις οριστικές αντωνυμίες.

π.χ. Τα παιδιά της Δ΄ Δημοτικού να μπορούν στην ίδια σειρά.

✓ Πολλές φορές, η οριστική αντωνυμία χρησιμοποιείται για να δώσουμε έμφαση σε αυτό που προσδιορίζει.

π.χ. Ο ίδιος ο Γιώργος έβαψε το δωμάτιό του.

✓ Οι οριστικές αντωνυμίες σχηματίζονται από:

• το επίθετο «ίδιος, ίδια, ίδιο» και το οριστικό άρθρο «ο, η, το» → **ο ίδιος, η ίδια, το ίδιο.**

• το επίθετο «μόνος, μόνη, μόνο» και τον αδύνατο τύπο της προσωπικής αντωνυμίας
→ π.χ. **μόνος μου, μόνη σου, μόνοι μας.**

Κλίση οριστικών αντωνυμιών:

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	ο ίδιος	η ίδια	το ίδιο
Γενική	του ίδιου	της ίδιας	του ίδιου
Αιτιατική	τον ίδιο	την ίδια	το ίδιο

Πληθυντικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	οι ίδιοι	οι ίδιες	τα ίδια
Γενική	των ίδιων	των ίδιων	των ίδιων
Αιτιατική	τους ίδιους	τις ίδιες	τα ίδια

Ενικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	μόνος, -η, -ο μου	μόνος, -η, -ο σου	μόνος, -η, -ο του/της
Γενική	μόνου, -ης, -ου μου	μόνου, -ης, -ου σου	μόνου, -ης, -ου του/της
Αιτιατική	μόνο, -η, -ο μου	μόνο, -η, -ο σου	μόνο, -η, -ο του/της

Πληθυντικός Αριθμός

	Αρσενικό	Θηλυκό	Ουδέτερο
Ονομαστική	μόνοι, -ες, -α μας	μόνοι, -ες, -α σας	μόνοι, -ες, -α τους
Γενική	μόνων μας	μόνων σας	μόνων τους
Αιτιατική	μόνους, -ες, -α μας	μόνους, -ες, -α σας	μόνους, -ες, -α τους

Οι αντωνυμίες: Οι προσωπικές αντωνυμίες

Οι **αντωνυμίες** είναι τα κλιτά μέρη του λόγου που χρησιμοποιούμαι **αντί των ονομάτων**.

π.χ. Ο Γιώργος αγόρασε μία νέα μπλούζα. → Αυτός αγόρασε μία νέα μπλούζα.
π.χ. Η Μαρία έφαγε το σάντουιτς. → Η Μαρία το έφαγε.

Οι προσωπικές αντωνυμίες

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Οι προσωπικές αντωνυμίες είναι εκείνες που χρησιμοποιούμε στη θέση των τριών προσώπων του λόγου:

- εγώ (α΄ ενικό πρόσωπο),
- εσύ (β΄ ενικό πρόσωπο),
- αυτός, αυτή, αυτό (γ΄ ενικό πρόσωπο)
- εμείς (α΄ πληθυντικό πρόσωπο),
- εσείς (β΄ πληθυντικό πρόσωπο),
- αυτοί, αυτές, αυτά (γ΄ πληθυντικό πρόσωπο).

Κλίση προσωπικής αντωνυμίας

	α΄ πρόσωπο		β΄ πρόσωπο	
	Ενικός αριθμός	**Πληθυντικός αριθμός**	**Ενικός αριθμός**	**Πληθυντικός αριθμός**
ονομ.	εγώ	εμείς	εσύ	εσείς
γεν.	εμένα (μου)	εμάς (μας)	εσένα (σου)	εσάς (σας)
αιτιατ.	εμένα (με)	εμάς (μας)	εσένα (σε)	εσάς (σας)
κλητ.	-	-	εσύ	εσείς

γ΄ πρόσωπο

	Ενικός αριθμός			**Πληθυντικός αριθμός**		
ονομ.	αυτός (τος)	αυτή (τη)	αυτό (το)	αυτοί (τοι)	αυτές (τες)	αυτά (τα)
γεν.	αυτού (του)	αυτής (της)	αυτού (του)	αυτών (τους)	αυτών (τους)	αυτών (τους)
αιτιατ.	αυτόν (τον)	αυτήν (την)	αυτό (το)	αυτούς (τους)	αυτές (τις, τες)	αυτά (τα)
κλητ.	-	-	-	αυτοί (τοι)	αυτές (τες)	αυτά (τα)

ΠΡΟΣΟΧΗ!

✓ Οι **προσωπικές αντωνυμίες** έχουν **δυνατούς** και **αδύνατους τύπους**.
π.χ. εμάς (δυνατός) / μας (αδύνατος).

✓ Οι **αδύνατοι τύποι** του γ΄ προσώπου μοιάζουν με τα **οριστικά άρθρα**.
π.χ. Η Κατερίνα **τον** συμπαθεί πολύ. **(αντωνυμία)**
π.χ. Η Κατερίνα συμπαθεί **τον** Γιώργο πολύ. **(άρθρο)**

ΘΥΜΑΜΑΙ!

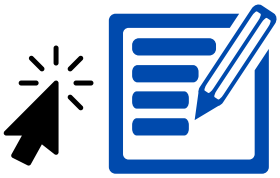
Τα **άρθρα** βρίσκονται δίπλα σε **ονόματα**, ενώ οι **αντωνυμίες**, συνοδεύουν **ρήματα**.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

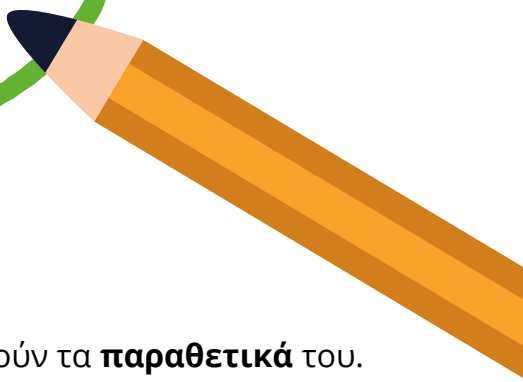
Οι βαθμοί των επιθέτων

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τα **επίθετα** έχουν **τρεις βαθμούς:**

1. **Θετικός** Βαθμός.
2. **Συγκριτικός** Βαθμός.
3. **Υπερθετικός** Βαθμός

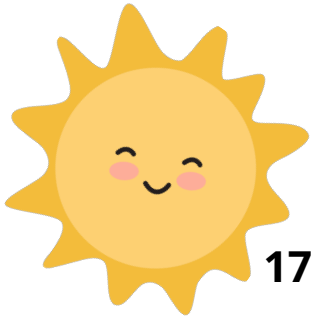

➜ Ο **συγκριτικός** και ο **υπερθετικός** των επιθέτους αποτελούν τα **παραθετικά** του.

Ο θετικός βαθμός

Τα επίθετα στον **θετικό βαθμό** φανερώνουν την **ιδιότητα** ενός ατόμου, αντικειμένου ή κατάστασης χωρίς να συγκρίνονται με κάτι άλλο.

π.χ. Ο Ξενοφών είναι ψηλός.
π.χ. Το αυτοκίνητο είναι ακριβό.
π.χ. Ο καιρός είναι καλός.

Ο συγκριτικός βαθμός

Χρησιμοποιούμε τα επίθετα στον **συγκριτικό βαθμό**, όταν θέλουμε να **συγκρίνουμε** κάτι ή κάποιον με έναν άλλον.

Ο συγκριτικός βαθμός σχηματίζεται με δύο τρόπους:

1. Από το επίθετο αφαιρούμε την κατάληξη που έχει στον θετικό βαθμό και, στη θέση της, βάζουμε τις καταλήξεις:

- **-ότερος, -ότερη, -ότερο.**

π.χ. όμορφος → ομορφότερος, ομορφότερη, ομορφότερο.
Η Μύλος είναι ομορφότερο νησί από την Κω.

- **-ύτερος, -ύτερη, - ύτερο.**

π.χ. βαθύς → βαθύτερος, βαθύτερη, βαθύτερο.
Η θάλασσα είναι βαθύτερη σε αυτό το σημείο από εκείνο.

- **-έστερος, -εστερη, -εστερο.**

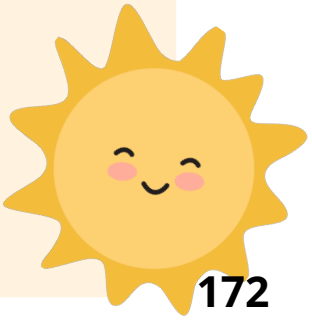
π.χ. δημοφιλής → δημοφιλέστερος, δημοφιλέστερη, δημοφιλέστερο.
Στην Ελλάδα, το σουβλάκι είναι δημοφιλέστερο από την πίτσα.

2. Κρατάμε το επίθετο στον θετικό βαθμό και πριν από αυτό βάζουμε το επίρρημα «**πιο**».

π.χ. όμορφος → πιο όμορφος.
Η Μύλος είναι πιο όμορφο νησί από την Κω.

π.χ. βαθύς → πιο βαθύς.
Η θάλασσα πιο βαθιά σε αυτό το σημείο από εκείνο.

π.χ. δημοφιλής → πιο δημοφιλής.
Στην Ελλάδα, το σουβλάκι είναι πιο δημοφιλές από την πίτσα.

Ο υπερθετικός βαθμός

Τα επίθετα στον **υπερθετικό βαθμό** φανερώνουν ότι η **ιδιότητα** ενός ατόμου, αντικειμένου ή κατάστασης υπάρχει στον μεγαλύτερο βαθμό σε κάποιον συγκριτικά με όλους τους υπόλοιπους.

π.χ. Ο Ξενοφών είναι ο πιο ψηλός στην τάξη.
π.χ. Το αυτοκίνητο είναι το πιο ακριβό που έχω δει.
π.χ. Ο καιρός είναι ο καλύτερος από όλη την εβδομάδα.

Ο υπερθετικός βαθμός σχηματίζεται με δύο τρόπους:

1. ο **απόλυτος** υπερθετικός βαθμός.

✓ Από το επίθετο αφαιρούμε την κατάληξη που έχει στον θετικό βαθμό και, στη θέση της, βάζουμε τις καταλήξεις:

- **-ότατος, -ότατη, -ότατο.**

π.χ. καθαρός → καθαρότατος, καθαρότατη, καθαρότατο.
Η παραλία είναι καθαρότατη.

- **-ύτατος, -ύτατη, - ύτατο.**

π.χ. βαρύς → βαρύτατος, βαρύτατη, βαρύτατο.
Η σχολική τσάντα μου είναι βαρύτατη.

- **-έστατος, -εστατη, -εστατο.**

π.χ. δημοφιλής → δημοφιλέστατος, δημοφιλέστατη, δημοφιλέστατο.
Στην Ελλάδα, το σουβλάκι είναι δημοφιλέστατο.

✓ Κρατάμε το επίθετο στον θετικό βαθμό και πριν από αυτό βάζουμε το επίρρημα «πολύ».

π.χ. καθαρός → πολύ καθαρός.
Η παραλία είναι πολύ καθαρή.

π.χ. βαρύς → πολύ βαρύς.
Η σχολική τσάντα μου είναι πολύ βαριά.

π.χ. δημοφιλής → πολύ δημοφιλής.
Στην Ελλάδα, το σουβλάκι είναι πολύ δημοφιλές.

2. ο **σχετικός** υπερθετικός βαθμός.

✓ Κρατάμε το επίθετο στον θετικό βαθμό και πριν από αυτό βάζουμε το οριστικό άρθρο (ο, η,το) και το επίρρημα «**πιο**».

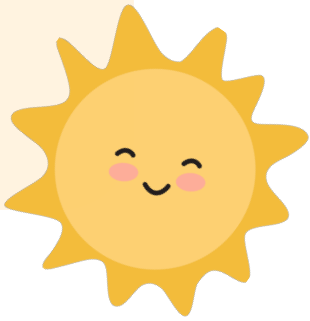
π.χ. καθαρός → ο πιο καθαρός.
Η παραλία αυτή είναι η πιο καθαρή που έχω δει.
π.χ. βαρύς → ο πιο βαρύς.
Η σχολική τσάντα μου είναι η πιο βαριά που έχω.
π.χ. δημοφιλής → πιο δημοφιλής.
Στην Ελλάδα, το σουβλάκι είναι το πιο δημοφιλές.

✓ Τρέπουμε το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό και πριν από αυτό βάζουμε το οριστικό άρθρο (ο, η, το).

π.χ. καθαρός → ο καθαρότερος.
Η παραλία αυτή είναι η καθαρότερη που έχω δει.

π.χ. βαρύς → ο πιο βαρύς.
Η σχολική τσάντα μου είναι η βαρύτερη που έχω.

π.χ. δημοφιλής → πιο δημοφιλής.
Στην Ελλάδα, το σουβλάκι είναι το δημοφιλέστερο γρήγορο φαγητό.

Ανώμαλα παραθετικά επιθέτων

Μερικά επίθετα δεν ακολουθούν τους παραπάνω κανόνες, αλλά σχηματίζουν τα παραθετικά τους με διαφορετικό τρόπο.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Σχετικός Υπερθετικός βαθμός	Απόλυτος Υπερθετικός βαθμός
καλός	καλύτερος	ο καλύτερος	άριστος
μικρός	μικρότερος	ο μικρότερος	ελάχιστος
πολύς	περισσότερος	ο περισσότερος	-
κακός	χειρότερος	ο χειρότερος	-
λίγος	λιγότερος	ο λιγότερος	ελάχιστος
μεγάλος	μεγαλύτερος	ο μεγαλύτερος	μέγιστος

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Δεν έχουν **συγκριτικό** και **υπερθετικό** βαθμό τα **επίθετα** που σημαίνουν:

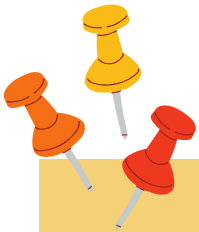
- **ύλη:** γυάλινος, πλαστικός, χρυσός κ.α.
- **καταγωγή ή συγγένεια:** αθηναϊκός, μακεδονικός, μητρικός κ.α.
- **τόπο ή χρόνο:** θαλάσσιος, παραλιακός, αυριανός κ.α.
- **κατάσταση που δεν αλλάζει:** ολόκληρος, θνητός, πρωτότοκος κ.α.

Τα παραθετικά των επιρρημάτων

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

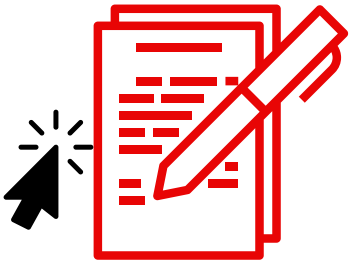
- Τα παραθετικά των επιρρημάτων ακολουθούν, κατά κανόνα, τον σχηματισμό των παραθετικών των επιθέτων.

- Στον θετικό βαθμό, χρησιμοποιούν το θέμα του επιθέτου από το οποίο προέρχονται και τις καταλήξεις -α ή -ως.

  π.χ. όμορφος → όμορφα. // π.χ. αληθής → αληθώς.

- Στον συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό χρησιμοποιούν την αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους του επιθέτου από το οποίο προέρχονται, στον αντίστοιχο βαθμό.

  π.χ. όμορφα → ομορφότερα/ πιο όμορφα → ομορφότατα/ πολύ όμορφα.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Είδη προτάσεων ως προς την ποιότητά τους

Οι προτάσεις διακρίνονται με βάση την ποιότητά τους σε:
- αρνητικές.
- καταφατικές

Οι αρνητικές προτάσεις

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Αρνητικές ονομάζονται οι προτάσεις που περιέχουν άρνηση. Δηλαδή, τις λέξεις «δεν» και «μην».

π.χ. Ο Γιάννης δεν θέλει να πάει γυμναστήριο.

π.χ. Ελπίζω να μη βρέξει αύριο.

Οι καταφατικές προτάσεις

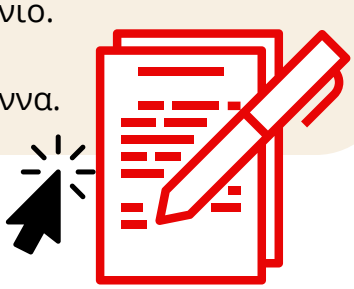
ONLINE TEST

Καταφατικές ονομάζονται οι προτάσεις που δεν περιέχουν άρνηση.

π.χ. Η Κατερίνα θέλει να πάει για μπάνιο.

π.χ. Εύχομαι να χιονίσει τα Χριστούγεννα.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

17

17

Παραγωγή & Σύνθεση λέξεων

Παραγωγή λέξεων έχουμε, όταν από μία λέξη φτιάχνουμε μια **νέα λέξη** προσθέτοντας μια **παραγωγική κατάληξη**. Η **νέα λέξη** ονομάζεται **παράγωγο**, ενώ η **αρχική λέξη** από την οποία φτιάχτηκε **πρωτότυπη.**

Μερικές συνηθισμένες καταλήξεις είναι:

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

-μα	υφαίνω – ύφασμα
-ειο	κουρεύω – κουρείο
-της	πόλη - πολίτης
-ίζω	ζωγραφιά - ζωγραφίζω
-τήρας	σώζω – σωτήρας
-ισσα	βασιλιάς - βασίλισσα
-άρης	βάρκα – βαρκάρης
-ωνω	πάγος - παγώνω

Σύνθετες λέξεις είναι εκείνες που προέρχονται από την **ένωση δύο** ή **περισσότερων διαφορετικών λέξεων**.

π.χ. βιβλίο + θήκη = βιβλιοθήκη.
π.χ. α (στερητικό) + παρά + δεκτός = απαράδεκτος.

Οι **δύο ή παραπάνω λέξεις** που χρησιμοποιούμε για να φτιάξουμε τη νέα, ονομάζονται **συνθετικά**.

Επομένως, μία **σύνθετη λέξη** έχει τουλάχιστον **α' συνθετικό** και **β' συνθετικό**.

π.χ.
α' συνθετικό: μαχαίρι.
β' συνθετικό: πιρούνι.
σύνθετη λέξη: μαχαιροπίρουνο.

Παρατηρούμε ότι στην παραπάνω λέξη το τελικό «**-ι**» από τη λέξη «μαχαίρι» μετατράπηκε σε «**-ο-**» (μαχαιρ-ο-πίρουνο). Το «-ο-» αυτό χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές για να κάνουμε την ένωση δύο λέξεων.

π.χ. μαξιλάρι + θήκη = μαξιλαρ-ο-θήκη.
π.χ. δρεπάνι + κατσαβίδι = δρεπαν-ο-κατσάβιδο.

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Όταν αναλύω μία λέξη στα συνθετικά της, γράφω την **ετυμολογία** της.

Σύνθετο ρήμα	Ανάλυση στα συνθετικά	Παράγωγο ουσιαστικό
ανταμείβω	αντί + αμείβω	ανταμοιβή
αποστέλλω	από + στέλλω	αποστολή
εξειδικεύω	εκ + ειδικεύω	εξειδίκευση
ετακομίζω	μετά + κομίζω	μετακόμιση
παραδίδω	παρά + δίδω	παράδοση
συμμετέχω	συν + μετέχω	συμμετοχή
υποδέχομαι	υπό + δέχομαι	υποδοχή

Ρηματικά & ονοματικά σύνολα

- Τα **ρηματικά σύνολα** είναι φράσεις που περιέχουν έναν τουλάχιστον **ρηματικό τύπο.** (ρηματική φράση)

π.χ. Ο ήλιος λάμπει.

- Τα **ονοματικά σύνολα** είναι φράσεις που δεν περιέχουν κάποιον ρηματικό τύπο, αλλά σχηματίζονται **μόνο από ονόματα.** (ονοματική φράση)

π.χ. Η λάμψη του ήλιου.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

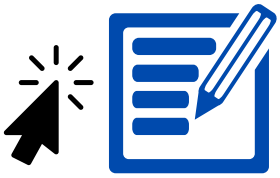
Συμφράσεις & Εκφράσεις

Συμφράσεις είναι οι φράσεις που αποτελούνται από **δύο λέξεις,** τις οποίες συνηθίζεται να συναντάμε **μαζί.**

π.χ. σοκολάτα υγείας. // π.χ. παιδική χαρά.

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Οι λέξεις αυτές δεν χάνουν τη σημασία που έχει η καθεμιά χωριστά.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Έκφραση είναι ένα **σύνολο λέξεων** που έχουν νόημα μόνο όταν βρίσκονται μαζί. Το νόημα αυτό μπορεί να είναι είτε κυριολεκτικό είτε μεταφορικό.

π.χ. Σκάει ο τζίτζικας. // π.χ. Χτύπα ξύλο. // π.χ. Τα φόρτωσε στον κόκορα.

Το άρθρο

Τα άρθρα είναι μονοσύλλαβες ή δισύλλαβες λέξεις που τις χρησιμοποιούμε μπροστά από ουσιαστικά, επίθετα, κλιτές μετοχές ή κάποιες αντωνυμίες. Με τα άρθρα ξεχωρίζουμε τα γένη των λέξεων (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο), τον αριθμό (ενικό, πληθυντικό) και την πτώση (ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική). Έτσι, λέμε ότι συμφωνούν με την λέξη που προσδιορίζουν σε γένος, αριθμό και πτώση.

ΠΡΟΣΟΧΗ! Τα άρθρα δεν έχουν κλητική.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Τα άρθρα χωρίζονται σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με αυτό που προσδιορίζουν:

1. Οριστικό Άρθρο (ο, η, το), όταν μιλάμε για κάτι **συγκεκριμένο ή γνωστό.**

π.χ. **Το** καράβι που πηγαίνει Μύλο, αναχωρεί σε δέκα λεπτά.

2. Αόριστο Άρθρο (ένας, μια, ένα), όταν μιλάμε για κάτι που **δεν είναι συγκεκριμένο ή δεν είναι γνωστό** από πριν.

π.χ. **Ένα καράβι** έφτασε στο λιμάνι το απόγευμα.

Οριστικό Άρθρο

	Ενικός Αριθμός			Πληθυντικός Αριθμός		
Ονομαστική	ο	η	ο	οι	οι	τα
Γενική	του	της	του	των	των	των
Αιτιατική	τον	τη(ν)	το	τους	τις	τα

Αόριστο Άρθρο

	Ενικός Αριθμός		
Ονομαστική	ένας	μια	ένα
Γενική	ενός	μιας	ενός
Αιτιατική	έναν	μια(ν)	ένα

ΠΡΟΣΟΧΗ!

1) Το αόριστο άρθρο δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

2) Το θηλυκό αόριστο άρθρο (μια) **δεν** τονίζεται. Έτσι, ξεχωρίζει από το αριθμητικό επίθετο (μία). π.χ. **Μια** κοπέλα μπήκε στο μαγαζί και αγόρασε **μία** σοκολάτα.

3) Το θηλυκό άρθρο «**της**» το συναντάμε στη **γενική ενικού**, ενώ το άρθρο «**τις**» στην **αιτιατική πληθυντικού**.

π.χ. της θάλασσας. // π.χ. τις θάλασσες.

4) Δεν χρησιμοποιούμε το άρθρο:

- όταν δεν μιλάμε για κάτι συγκεκριμένο.
  π.χ. Αγόρασε μήλα, πορτοκάλια και καρότα.
- σε υποθετικές προτάσεις.
  π.χ. Γόμα κανείς;
- με τα ρήματα έχω και κάνω.
  π.χ. Κάνει κρύο. // π.χ. Έχει αγγλικά.

Παραγωγή λέξεων: Ουσιαστικά από ρήματα σε -υνω

Παραγωγή λέξεων έχουμε, όταν από μία λέξη φτιάχνουμε μια **νέα λέξη** προσθέτοντας μια **παραγωγική κατάληξη.** Η **νέα λέξη** ονομάζεται **παράγωγο,** ενώ η **αρχική λέξη** από την οποία φτιάχτηκε **πρωτότυπη**.

Στα νέα ελληνικά, πολύ συχνά είναι τα λάθη που γίνονται κατά την παραγωγή ουσιαστικών από ρήματα με κατάληξη -ύνω. Έτσι, πολλοί λένε **μεγένθυνση** και **μεγενθυντικός**, αντί για **μεγέθυνση** και **μεγεθυντικός.**

Άλλα παραδείγματα:

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ενθαρρύνω	→	ενθάρρυνση, αποθαρρύνω, αποθάρρυνση
επιβαρύνω	→	επιβάρυνση, επιβαρυντικός
διευθύνω	→	διεύθυνση, διευθυντής
επιμηκύνω	→	επιμήκυνση
οξύνω	→	όξυνση

Ενεργητική & Παθητική σύνταξη

Ενεργητική σύνταξη έχουμε όταν επιθυμούμε να δώσουμε **έμφαση** στο «ποιος» κάνει μια ενέργεια. Δηλαδή, στο **υποκείμενο** του ρήματος. Στην ενεργητική σύνταξη, τα **ρήματα** είναι στην **ενεργητική φωνή**.

π.χ. Ο Γιώργος παίζει μπάλα.

Παθητική σύνταξη έχουμε όταν επιθυμούμε να δώσουμε **έμφαση** στην **ενέργεια** που κάνει κάποιος. Δηλαδή, στο **ρήμα** της πρότασης. Στην παθητική σύνταξη, τα **ρήματα** είναι στην **παθητική φωνή**.

π.χ. Ο αγώνας θα κριθεί στην παράταση.

ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΘΥΜΑΜΑΙ!

Στην **παθητική** σύνταξη, τις περισσότερες φορές, υπάρχει ποιητικό αίτιο. Το **ποιητικό αίτιο** φανερώνει το **πρόσωπο** από το οποίο πραγματοποιείται η **ενέργεια** που δηλώνει το ρήμα της πρότασης.

π.χ. Η φωτιά στο δάσος σβήστηκε από τους πυροσβέστες.

π.χ. Οι μαθητές διδάχθηκαν το μάθημα από τη δασκάλα.

Μετατροπή Ενεργητικής Σύνταξης σε Παθητική

- Βάζουμε το **ρήμα** στην παθητική φωνή.
- Τρέπουμε το αντικείμενο του ενεργητικού ρήματος σε **υποκείμενο** του παθητικού ρήματος.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Το υποκείμενο του ρήματος μπαίνει πάντα σε ονομαστική πτώση.

- Τρέπουμε το υποκείμενο του ενεργητικού ρήματος σε **ποιητικό αίτιο**.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Για να φτιάξω το ποιητικό αίτιο, βάζω την πρόθεση από και το όνομα σε αιτιατική πτώση.
π.χ. Ο μαθητής λύνει την άσκηση. → Η άσκηση λύνεται από τον μαθητή.

Μετατροπή Παθητικής Σύνταξης σε Ενεργητική

- Βάζουμε το **ρήμα** στην ενεργητική φωνή.
- Τρέπουμε το υποκείμενο του παθητικού ρήματος σε **αντικείμενο** του ενεργητικού ρήματος.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Το αντικείμενο του ρήματος μπαίνει, κυρίως, σε αιτιατική πτώση.

- Τρέπουμε το ποιητικό αίτιο του παθητικού ρήματος σε **υποκείμενο** του ενεργητικού ρήματος.

ΘΥΜΑΜΑΙ!
Το υποκείμενο του ρήματος μπαίνει πάντα σε ονομαστική πτώση.

π.χ. Το μάθημα διδάσκεται από τον δάσκαλο. → Ο δάσκαλος διδάσκει το μάθημα.

ΠΡΟΣΟΧΗ!

Δεν αλλάζω χρόνο στο ρήμα, κατά τη μεταφορά του στην άλλη φωνή.

Ο συλλαβισμός

Οι λέξεις χωρίζονται σε **φωνούλες** που λέγονται **συλλαβές**. Όταν **χωρίζουμε** τις λέξεις σε συλλαβές, κάνουμε **συλλαβισμό**.

Ανάλογα με τον **αριθμό συλλαβών** που έχει μια **λέξη**, ονομάζεται:

- **μονοσύλλαβη.** (μια συλλαβή) π.χ. χθες.
- **δισύλλαβη.** (δυο συλλαβές) π.χ. δρόμος.
- **τρισύλλαβη.** (τρεις συλλαβές) π.χ. άνθρωπος.
- **πολυσύλλαβη.** (περισσότερες από τρεις συλλαβές) π.χ. παράθυρο.

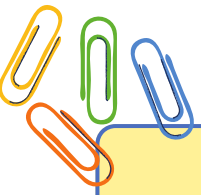
ΛΥΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Κάθε συλλαβή από τις **τρεις τελευταίες συλλαβές** μιας λέξης έχει τη δική της **ονομασία**. Ξεκινώντας από το τέλος της λέξης έχουμε:

1. τη **λήγουσα**.
2. την **παραλήγουσα**.
3. την **προπαραλήγουσα**.

Παράδειγμα

	προπαραλήγουσα	παραλήγουσα	λήγουσα
πα	ρά	θυ	ρο

Κανόνες συλλαβισμού:

•Το **σύμφωνο** που βρίσκεται ανάμεσα σε δύο φωνήεντα συλλαβίζεται με το δεύτερο φωνήεν.

π.χ. έ-λα. // π.χ. θή-κη.

•Τα **δίψηφα** φωνήεντα, οι δίφθογγοι και οι συνδυασμοί **αυ** και **ευ** δεν χωρίζονται.

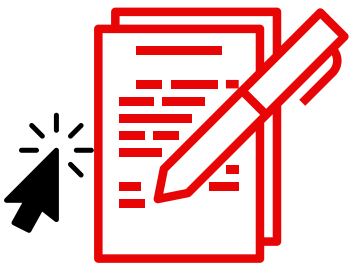
π.χ. αί-θου-σα. // π.χ. κο-ρόι-δο. // π.χ. ευ-κο-λί-α.

•Όταν υπάρχουν σε μια λέξη **δύο ή παραπάνω σύμφωνα**, συλλαβίζονται όλα μαζί με το δεύτερο φωνήεν μόνο εάν αρχίζει ελληνική λέξη με τουλάχιστον τα δύο πρώτα από αυτά. Διαφορετικά, χωρίζονται.

π.χ. α-στρα-πή. (στρ → στροφή) // π.χ. τσού- χτρα. (χτ → χτυπάω) // π.χ. ελ-πί-δα.

•Τα **όμοια σύμφωνα** πάντα χωρίζονται.

π.χ. γράμ-μα. // π.χ. θά-λασ-σα.

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Πρόδρομος Μιχαλάκης

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΥΣΑΡΙ | LISARI.GR
& Πρόδρομος Μιχαλάκης

Πανόρμου 14 & Σμύρνης,
12242, Αιγάλεω
τηλ.: 210 5982 614
e-mail: info@lisari.gr
www.lisari.gr

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται από τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και από τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή οποιοδήποτε μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

lisari.gr